

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuinin- asioissa ja EU-rikkomus- asioissa

1.1.–31.12.2018

ulkoministeriö • oikeuspalvelu • EU-tuomioistuinasiat

*Åtgärder av Finlands regering i EU-domstolsärenden
och i EU-överträdelseärenden 1.1–31.12.2018*

ULKOMINISTERIÖ

Oikeuspalvelu

EU-tuomioistuinasiat

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuinasioissa ja EU-rikkomusasioissa

1.1.–31.12.2018

TIIVISTELMÄ

Tässä kertomuksessa kuvataan Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa vuoden 2018 aikana.

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelemiä asioita. Euroopan unionin tuomioistuin muodostuu unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen, jonka tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. EU-tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa neljään pääryhmään: ennakkoratkaisupyyntöihin, jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin suoriin kanteisiin, unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista unionin tuomioistuimeen tehtyihin valituksiin ja lausuntopyyntöihin. Jäsenvaltiot voivat osallistua kaikkien ennakkoratkaisu- ja lausuntopyyntöjen käsittelyyn. Lisäksi niillä on oikeus tehdä väliintulo kaikissa EU-tuomioistuimessa vireillä olevissa kanne- ja valitusasioissa. Jäsenvaltiot esiintyvät unionin tuomioistuimessa myös vastaajina komission nostettua niitä vastaan kanteen, kantajina nostaessaan itse kanteen toimielintä vastaan ja valittajina hakiessaan muutosta unionin yleisen tuomioistuimen antamaan tuomioon.

EU-rikkomusasioilla tarkoitetaan Euroopan komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyysvelvoitteiden rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa jäsenvaltion ja komission välinen yhteisymmärrys ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely jakaantuu virallisen huomautuksen ja perustellun lausunnon vaiheeseen. Näiden menettelyvaiheiden läpikäynti on edellytys sille, että komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan rikkomuskanteen. Komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan myös kyseiselle jäsenvaltiolle aiemmin annetun unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn. Mikäli menettely etenee unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja tuomioistuin katsoo, ettei täytäntöönpanoa ole suoritettu asianmukaisesti, jäsenvaltio voidaan määrätä maksamaan sakkoa unionille.

EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioiden hoito kuuluu Suomessa ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioden yksikön tehtäviin. Suomea EU-tuomioistuimessa edustavat valtiosiamies ja valtiosiamiehen sijainen. Valtiosiamiehenä toimii EU-tuomioistuinasioden yksikön päällikkö.

Suomi osallistui kertomuskaudella useiden SEUT 267 artiklassa tarkoitettujen ennakkoratkaisuasioden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa. Asiat koskivat muun muassa turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämistä ja tähän liittyviä oikeussuojakeinoja, velvollisuutta toteuttaa ympäristövaikutusten arviointi jatkettaessa ydinvoimalan sähköntuotantolupaa, vuosiloman siirtämistä työkyvyttömyyden perusteella, vastuuta kilpailuoikeudellisesta vahingonkorvauksesta yritysjärjestelyn toteuttamisen jälkeen, hosting-palvelun tarjoajan vastuuta palveluun tallennetuista lainvastaisista tiedoista sekä sähköön jakeluverkon haltijan asianosaisasemaa suhteessa kansallisen sääntelyviranomaisen tekemään päätökseen.

Suomalaisen tuomioistuinten tekemistä ennakkoratkaisupyyntöistä tuomio annettiin asioissa, jotka koskivat Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan tulkintaa (C-240/17, E), hankintadirektiivin soveltamista maatalojen neuvontapalvelujen tarjoajien valintamenettelyyn (C-9/17, Tirkkonen), oikeussuojakeinoja lääkedirektiivin mukaisen hajautetun myyntilupamenettelyn yhteydessä (C-557/16, Astellas Pharma), tietosuojadirektiivin soveltamista Jehovan todistajat –uskonnollisen yhdyskunnan suorittaman ovelta ovelle –saarnaamistyönsä yhteydessä tapahtuvaan henkilötietojen keräämiseen (C-25/17, Jehovan todistajat), tuomioistuimen toimivaltaa kansainvälisen tavarankuljetuksen yhteydessä (C-88/17, Zurich Insurance ja Metso Minerals), unionin oikeuden tulkintaa suhteessa vammaispalvelulaissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen apuun (C-679/16, A), toisen jäsenvaltion kansalaisen luovuttamista kolmanteen valtioon tuomion täytäntöönpanoa varten (C-247/17, Raudevicius).

Kertomuskaudella unionin tuomioistuimessa ei ollut vireillä SEUT 258 artiklassa tarkoitettuja Suomea koskevia rikkomuskanteita. Suomi ei myöskään nostonut kertomuskaudella kanteita unionin tuomioistuimissa. Suomi esiintyi kertomuskaudella kolmessa väliintuloasiassa unionin yleisessä tuomioistuimessa ja yhdessä väliintuloasiassa unionin tuomioistuimessa. Viimeksi mainittu asia (C-262/18 P, komissio v. Dôvera zdravotná

Joni Heliskoski

Suomen hallituksen valtionasiamies
Euroopan unionin tuomioistuimessa

poist'ovňa ja C-271/18 P, Slovakia v. Dôvera zdravotná poist'ovňa) koski valitusta unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jolla oli kumottu komission valtontukipäätös koskien Slovakian pakollista sairausvakuutusjärjestelmää.

Suomi osallistui SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaisen, Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden väliseen laaja-alaiseen talous- ja kauppasopimukseen (CETA) sisältyvän sijoitustuomioistuinjärjestelmän yhteensopivuutta unionin perussopimusten kanssa koskevan lausuntopyynnön käsittelyyn unionin tuomioistuimessa.

SEUT 258 artiklassa tarkoitettujen rikkomusasioiden määrä oli myös tällä kertomuskaudella melko vähäinen. Suomi vastasi neljään unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevaan SEUT 258 artiklan mukaiseen viralliseen huomautukseen ja yhteen perusteltuun lausuntoon. Yhtä lukuunottamatta kaikki asiat koskivat direktiivien täytäntöönpanon asianmukaisuutta.

Direktiivin täytäntöönpanon viivästyksen perustuvien rikkomusasioiden määrä laski selvästi edelliseen kertomuskauteen verrattuna.

SAMMANFATTNING

Denna rapport redogör för finska regeringens åtgärder i EU-domstolsärenden och i EUöverträdelseärenden under 2018.

Med EU-domstolsärenden avses mål som behandlas vid Europeiska unionens domstol. Europeiska unionens domstol består av domstolen och tribunalen. Domstolarna bildar tillsammans unionens rättstillämpande organ som har i uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördragen. De ärenden som behandlas vid EU-domstolen kan indelas i fyra huvudgrupper: begäran om förhandsavgörande, direkt talan som väcks mot en medlemsstat eller en institution, överklagande till domstolen beträffande tribunalens domar och begäran om utlåtande. Medlemsstaterna kan delta i alla behandlingar av begäran om förhandsavgörande och om utlåtande. Dessutom har de rätt att intervensera i alla anhängiga mål i EU-domstolen om direkt talan eller om överklagande. Medlemsstaterna uppträder också som svarande i unionens domstol när kommissionen väckt talan mot dem, som kärande när de själva väcker talan mot någon institution och som klagande när de söker ändring i en dom som tribunalen meddelat.

Med EU-överträdelseärenden avses ett administrativt förfarande som kommissionen inleder mot en medlemsstat som brutit mot sina medlemskapsförpliktelser. Avsikten med förfarandet är att nå enighet mellan medlemsstaten och kommissionen och att avsluta förfarandet utan att ärendet behöver avgöras av EU-domstolen. Förfarandet inleds med en formell underrättelse som följs av ett motiverat yttrande. Först efter dessa två steg kan kommissionen väcka talan mot en medlemsstat om fördragsbrott. Kommissionen kan också inleda ett överträdelseförfarande mot en medlemsstat om verkställigheten av en dom som domstolen tidigare har meddelat medlemsstaten i fråga. Om ärendet läggs fram för EU-domstolen och domstolen finner att den berörda medlemsstaten har underlåtit att följa dess dom, kan den förelägga staten att betala vite.

I Finland handläggs EU-domstolsärenden och EU-överträdelseärenden av enheten för EU-domstolsärenden vid utrikesministeriet. I EU-domstolen representeras Finland av statsombudet eller ombudets ersättare. Finlands statsombud är enhetschefen för EU-domstolsärenden.

Finland deltog under berättelseperioden i behandlingen av flera sådana förhandsavgöranden i EU-domstolen Kuva 1 som avses i artikel 267 i FEUF. Avgörandena gällde bl.a. fastställande av vilken medlemsstat som är ansvarig för prövningen av en ansökan om internationellt skydd och de rättsmedel som gäller i sådana fall, skyldigheten att göra miljökonsekvensbedömning vid förlängning av tillstånd för ett kärnkraftverk att producera elektricitet, uppskjutande av semester på grund av arbetsoförmåga, konkurrensrättsligt skadeståndsansvar efter genomförande av företagsomvandling, en värdtjänstleverantörs (host provider) skyldighet att avlägsna olaglig information och vilken partsställning en person som i egenskap av konsument är kund hos ett nätföretag har i fråga om ett beslut som fattas av en nationell tillsynsmyndighet.

Beträffande mål som finländska domstolar har begärt förhandsavgörande om meddelades dom i de mål som gällde tolkningen av artikel 25 i Schengenkonventionen (C-240/17, *E*), tillämpningen av upphandlingsdirektivet på urvalsförfarandet vid offentlig upphandling av rådgivningstjänster för jordbruk (C-9/17, *Tirkkonen*), tillämpningen av rättsmedel på ett decentraliserat förfarande för godkännande för försäljning av ett läkemedel enligt läkemedelsdirektivet (C-557/16, *Astellas Pharma*), tillämpningen av dataskyddsdirektivet på den insamling av personuppgifter ett religiöst samfund, Jehovas vittnen (Jehovan todistajat), ägnar sig åt inom ramen för sitt predikoarbete genom dörrknackning (C-25/17, *Jehovan todistajat*), en domstols behörighet i fråga om internationell godstransport (C-88/17, *Zurich Insurance och Metso Minerals*), tolkningen av EU-rätten i fråga om personlig assistans enligt lagen om funktionshinderservice (C-679/16, *A*), begäran till en medlemsstat från ett tredjeland angående utlämning av en unionsmedborgare för verkställande av en dom (C-247/17, *Raugevicius*).

Ingen talan om fördragsbrott enligt artikel 258 i FEUF var under berättelseperioden anhängig mot Finland. Finland väckte inte heller någon talan i unionens domstolar under denna berättelseperiod.

Under berättelseperioden intervenerade Finland tre gånger vid tribunalen och en gång vid EU-domstolen. Det sistnämnda målet (C-262/18 P, *kommissionen mot Dôvera zdravotná poisťovňa* och C-271/18 P, *Slovakien mot Dôvera zdravotná poisťovňa*) gällde ett överklagande av tribunalens dom genom vilken kommissionens beslut om statligt stöd gällande det slovakiska systemet för obligatorisk sjukförsäkring upphävts.

Finland deltog i EU-domstolens behandling av en begäran om yttrande i enlighet med artikel 218.11 i FEUF om huruvida det investeringsdomstolssystem som ingår i det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan (CETA) är förenligt med Europeiska unionens fördrag.

Antalet överträdelseförfaranden enligt artikel 258 i FEUF var rätt litet också under denna berättelseperiod. Finland lämnade in svar på fyra formella underrättelser och ett motiverat yttrande om felaktig eller bristande tillämpning av EU-rätten enligt artikel 258 i FEUF. Alla utom ett av dessa gällde korrekt genomförande av direktiv.

Antalet överträdelseförfaranden utifrån försenat införlivande av direktiv sjönk betydligt jämfört med föregående berättelseperiod.

SUMMARY

This report describes the measures taken by the Government of Finland in EU litigation cases and EU infringement cases in 2018.

EU litigation cases refer to cases dealt with by the Court of Justice of the European Union. The EU Court of Justice consists of the Court of Justice and the General Court. The courts constitute together the Union's own judicial authority, which is responsible for ensuring that the law is observed in the interpretation and application of the Treaties. The cases dealt with by the EU Court of Justice can be divided into four main groups: requests for a preliminary ruling, direct actions brought against a Member State or an EU institution, appeals to the Court of Justice against judgments of the General Court, and requests for an opinion. Member States may participate in dealing with all requests for a preliminary ruling or for an opinion. Moreover, they have the right to intervene in all actions and appeals pending before the EU Court of Justice. Member States also appear before the Court as defending parties when the Commission has brought an action against them, as applicants when bringing themselves an action against an EU institution, and as appellants when appealing against a judgment of the General Court.

EU infringement cases refer to an administrative procedure initiated by the European Commission against a Member State that breaches its membership obligations. The procedure is aimed at reaching an agreement between the Member State concerned and the Commission without needing to bring the case before the EU Court of Justice for resolution. The procedure has two stages: those of a formal notice and a reasoned opinion. Both stages must be completed before the Commission can initiate infringement proceedings against the Member State before the Court. The Commission may also open an infringement procedure against a Member State for alleged failure to comply with an earlier judgment passed by the Court of Justice. If infringement proceedings are brought before the Court and it finds that the Member State has not complied with the judgment appropriately, the Member State may be ordered to pay a fine to the Union.

In Finland, the Unit for EU Litigation of the Ministry for Foreign Affairs is responsible for EU litigation cases and EU infringement cases. The Agent and Deputy Agent of the Government represent Finland before the EU Court of Justice. The Agent of the Government is the Director of the Unit for EU Litigation.

During the reporting period, Finland participated in numerous preliminary ruling proceedings under Article 267 TFEU before the Court of Justice of the European Union. The cases concerned, among other subjects, the determination of the Member State responsible for examining an asylum application and the remedies in that context, the obligation to conduct an environmental impact assessment for extending the authorisation for industrial production of electricity by a nuclear power station, the carrying over of annual leave on grounds of incapacity for work, liability for damages under competition law after a corporate transformation, the liability of a hosting service provider for illegal information provided in the service, and the party status of a consumer customer of an electricity distribution network in relation to a decision made by the national regulatory authority.

The Court of Justice ruled on requests for a preliminary ruling submitted by Finnish courts in cases concerning the interpretation of Article 25 of the Schengen Convention (C-240/17, *E*), the application of the Public Procurement Directive to the selection procedure for farm advisory services (C-9/17, *Tirkkonen*), judicial remedies in connection with the decentralised procedure for marketing authorisation under the Medicinal Product Directive (C-557/16, *Astellas Pharma*), the application of the Data Protection Directive to the collection of personal data by *Jehovan todistajat – uskonnollinen yhdyskunta* in the context of its door-to-door preaching (C-25/17, *Jehovah's Witnesses*), the jurisdiction of courts in the carriage of goods between two Member States (C-88/17, *Zurich Insurance and Metso Minerals*), the interpretation of EU law in relation to personal assistance referred to in the Disability Services Law (C-679/16, *A*), and the extradition of a national of another Member State to a third state for the enforcement of a sentence (C-247/17, *Raudevicius*).

No infringement actions under Article 258 TFEU were pending against Finland before the Court of Justice in the reporting period. Neither did Finland bring any actions before the Courts of the Union.

During the period under review, Finland appeared as an intervener in three cases before the General Court and in one case before the Court of Justice. The last-mentioned case (C-262/18 P, *Commission v. Dôvera zdravotná poisťovňa* and C-271/18 P, *Slovakia v. Dôvera zdravotná poisťovňa*) concerned an appeal against a judgment of the General Court annulling a Commission Decision on state aid concerning the Slovak compulsory health insurance scheme.

Finland participated in the consideration of one request for opinion submitted under Article 218(11) TFEU before the Court of Justice. The request for opinion concerned the compatibility with the EU treaties of the investment court system under the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) between Canada and the European Union and its Member States.

The number of infringement cases referred to in Article 258 TFEU was rather low during this reporting period, too. Finland responded to four formal notices under Article 258 TFEU concerning incorrect or imperfect application of Union law, and to one reasoned opinion. All cases except one concerned the question whether directives had been implemented appropriately.

The number of infringement cases concerning delayed implementation of directives declined markedly from the previous reporting period.

1	TAUSTAA	10
2	TUOMIOISTUINASIAT	15
2.1	ENNAKKORATKAISUASIAT	15
2.1.1	Tuomiot ja määräykset	15
2.1.2	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	26
2.1.3	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat	29
2.2	VÄLIINTULOT	37
2.2.1	Tuomiot ja määräykset	37
2.2.2	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset	42
2.2.3	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat	42
2.3	LAUSUNTOPYYNNÖT	44
2.3.1	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat	44
3	RIKKOMUSMENETTELYT	45
3.1	VIRALLISET HUOMAUTUKSET	46
3.1.1	Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset	46
3.1.2	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset	47
3.2	PERUSTELLUT LAUSUNNOT	48
3.2.1	Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot	48
3.2.2	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot	48
4	VALTIONTUET	49
5	EU PILOT	50
6	NOTIFIKAATIOT	51

1 TAUSTAA

Tämän kertomuksen tarkoituksena on selvittää Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuinasioissa sekä Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämistä EU-rikkomusmenettelyissä vuoden 2018 aikana.

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan unionin tuomioistuimessa sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevia asioita. Kertomuksessa kuvataan ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut.

Lisäksi kertomuksessa käydään läpi ne EU-rikkomusmenettelyt, jotka komissio on kertomuskauden aikana käynnistänyt virallisella huomautuksella tai joita se on jatkanut perustellulla lausunnolla. Osa rikkomusmenettelyistä on johtanut tarpeeseen muuttaa Suomen lainsäädäntöä tai viranomaiskäytäntöä.

Kertomuksen lopussa luetellaan kertomuskauden aikana vireille tulleet ns. EU Pilot -tiedustelut ja kerrotaan Suomen tekemistä direktiivin täytäntöönpanoilmoituksista (notifikaatiot).

Euroopan unionin tuomioistuin

Luxemburgissa sijaitseva *Euroopan unionin tuomioistuin* muodostui kertomuskaudella unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen.

Unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin

Unionin tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista muun muassa unionin toimielinten väliset asiat, komission jäsenvaltioita vastaan nostamat jäsenyysvelvoitteiden rikkomuskanteet sekä jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten tekemät ennakkoratkaisupyynnöt. Unionin tuomioistuin ratkaisee lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista tehdyt valitukset oikeuskysymysten osalta.

Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena suurimman osan unionin toimielimiä vastaan nostetuista kanteista. Sen keskeiseen toimialaan kuuluu esimerkiksi yritysten kilpailuoikeudellisissa asioissa nostamien kanteiden ratkaiseminen.

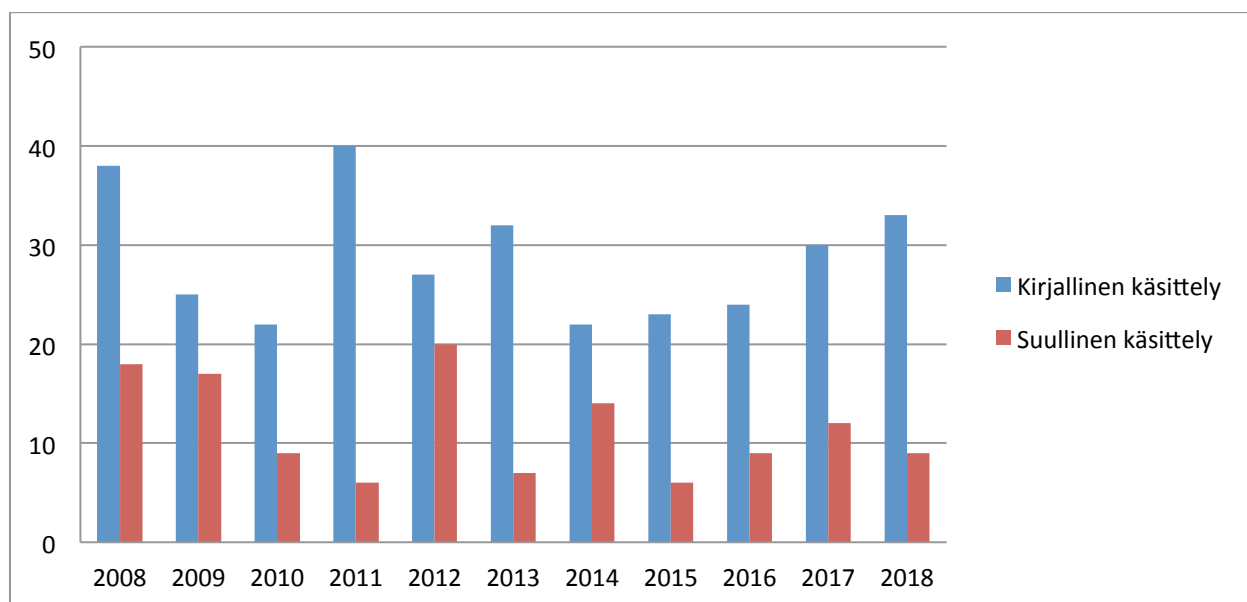
Euroopan unionin tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. Tuomioistuin valvoo unionin toimielinten toimien lainmukaisuutta ja varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Lisäksi tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta kansallisten tuomioistuinten tehdessä sille ennakkoratkaisupyynnöt ja unionin oikeuden tulkinnasta.

EU-tuomioistuinasiat

Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa neljään pääryhmään: *ennakkoratkaisupyynnöihin*, jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin *suoriin kanteisiin*, unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista unionin tuomioistuimeen tehtyihin *valituksiin* ja *lausuntopyyntöihin*. Jäsenvaltiot voivat osallistua kaikkien ennakkoratkaisu- ja lausuntopyyntöjen käsittelyyn tekemällä niissä *kirjalliset huomautukset*. Suorissa kanteissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *kantajana*, *vastaajana* tai *väliintulijana*. Valitusasioissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *valittajana*, *valitusasian vastaajana* tai *väliintulijana*.

Suomen hallituksen on vastattava kaikkiin komission Suomea vastaan nostamiin suoriin kanteisiin. Lisäksi hallitus osallistuu lähes poikkeuksetta kaikkien suomalaisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyyn. Muista jäsenvaltioista tuleviin ennakkoratkaisuasioihin ja lausuntopyyntöihin hallitus osallistuu silloin, kun se arvioidaan tarpeelliseksi Suomen etujen ajamiseksi tai unionin oikeuden kehittämiseksi. Samoin perustein Suomen hallitus voi tehdä väliintulon toista jäsenvaltiota koskevassa asiassa, nostaa kanteen esimerkiksi komissiota vastaan saadakseen unionin tuomioistuimen kumoamaan komission antaman päätöksen tai valittaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta.

Jäsenvaltion aktiivinen osallistuminen tuomioistuimessa vireillä oleviin oikeudenkäynteihin on yksi jäsenvaltion käytettävissä olevista keinoista vaikuttaa unionin oikeuden kehitykseen. Kertomuskautena (1.1.–31.12.2018) Suomi osallistui 27 asian kirjalliseen käsittelyyn ja 9 asian suulliseen käsittelyyn unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa.

Kaavio 1: Suomen osallistuminen EU-tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn vuosina 2008–2018¹

EU-rikkomusasiat

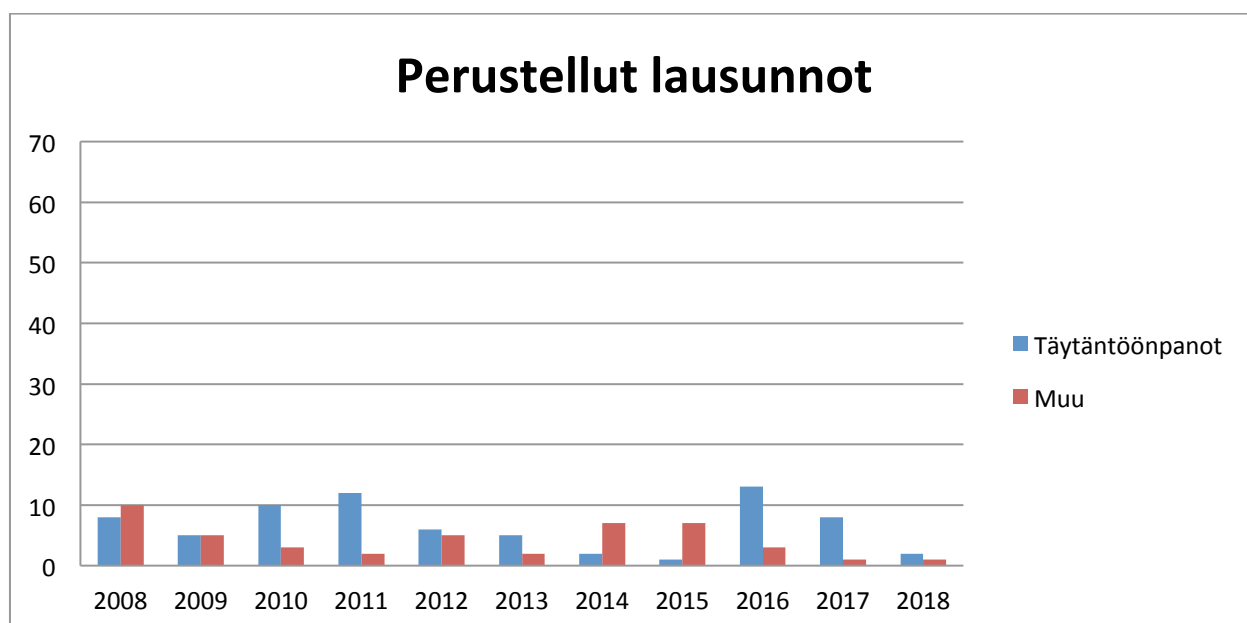
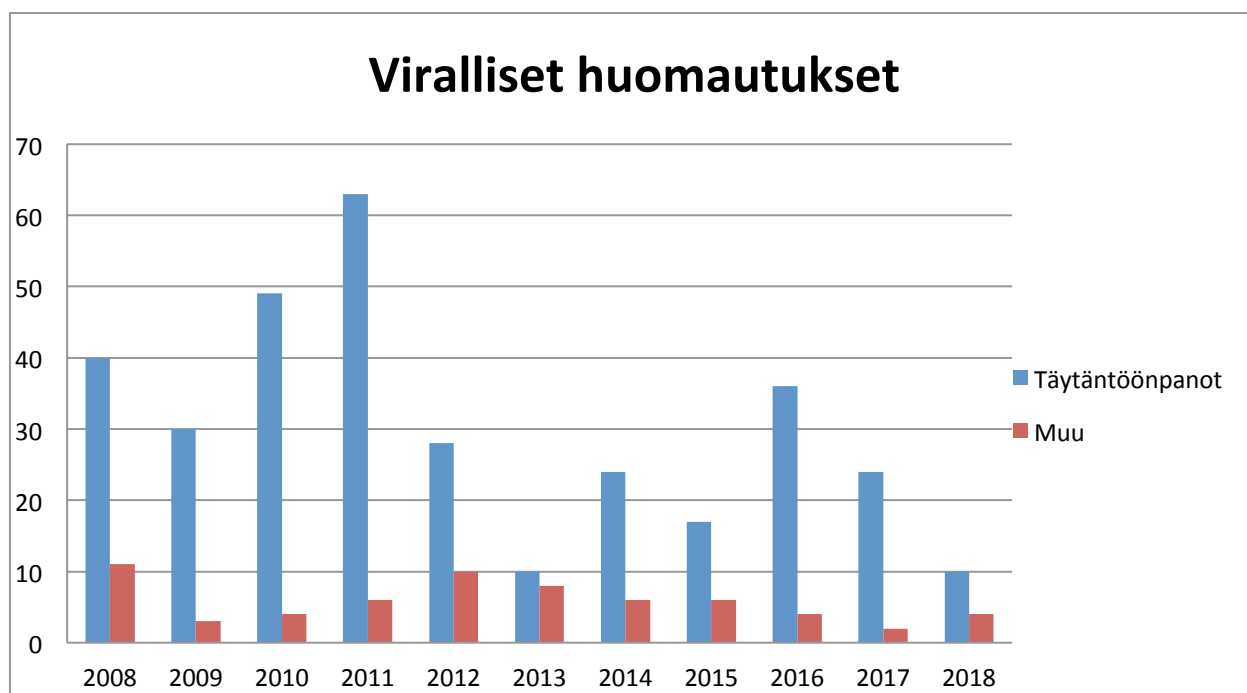
EU-rikkomusasialla tarkoitetaan komission SEUT 258 artiklan nojalla jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyyssveloitteiden rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa yhteisymmärrys jäsenvaltion ja komission välillä ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely voi alkaa komission asianomaisen pääosaston lähettämällä *epävirallisella tiedustelulla*.² Menettelyn virallisen vaiheen aluksi komissio lähettää jäsenvaltiolle – Suomessa käytännössä ulkoministerille – *virallisen huomautuksen* ja tarpeen vaatiessa *täydentävän virallisen huomautuksen*.

Mikäli jäsenvaltion viralliseen huomautukseen tai täydentävään viralliseen huomautukseen antama vastaus ei tyydytä komissiota, voi se toimittaa jäsenvaltiolle *perustellun lausunnon* ja tarvittaessa *täydentävän perustellun lausunnon*. Jäsenvaltiolla on tavallisesti kaksi kuukautta aikaa vastata näihin komission kirjelmiin. Vain pieni osa

¹ Taulukossa on käytetty vuosien 2012–2017 osalta eri laskumenetelmää kuin edellisissä toimintakertomuksissa.

² Monesti nämä epäviralliset tiedustelut toteutetaan ns. EU Pilot -järjestelmän puitteissa. EU Pilot -järjestelmää ja EU Pilot -tapauksia käsitellään tämän kertomuksen osassa 5.

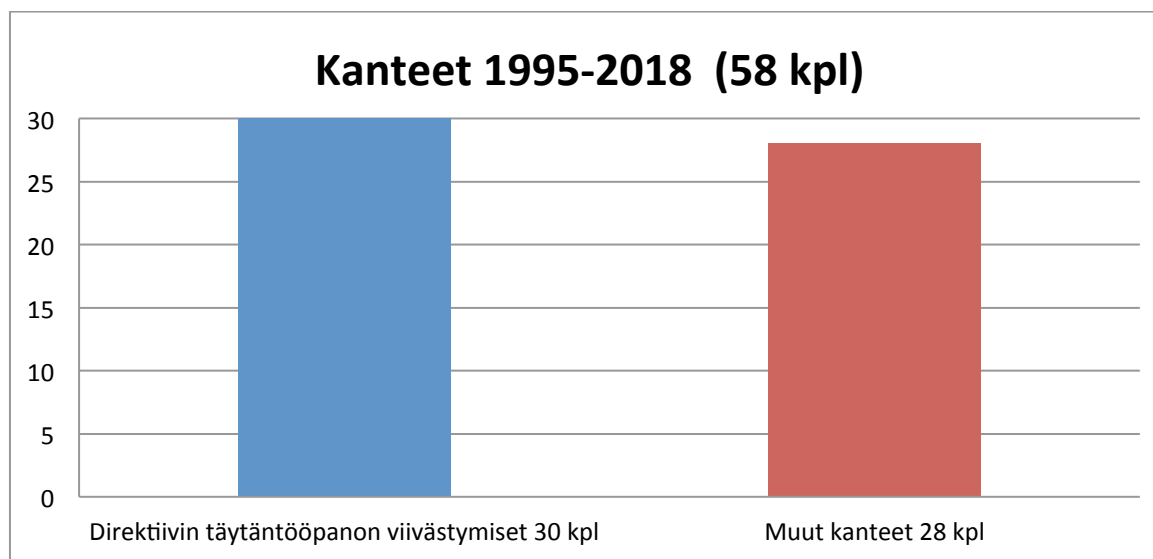
direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä³ koskevista virallisista huomautuksista johtaa perustellun lausunnon antamiseen. Muiden virallisten huomautusten osalta noin puolet johtaa perustellun lausunnon antamiseen.

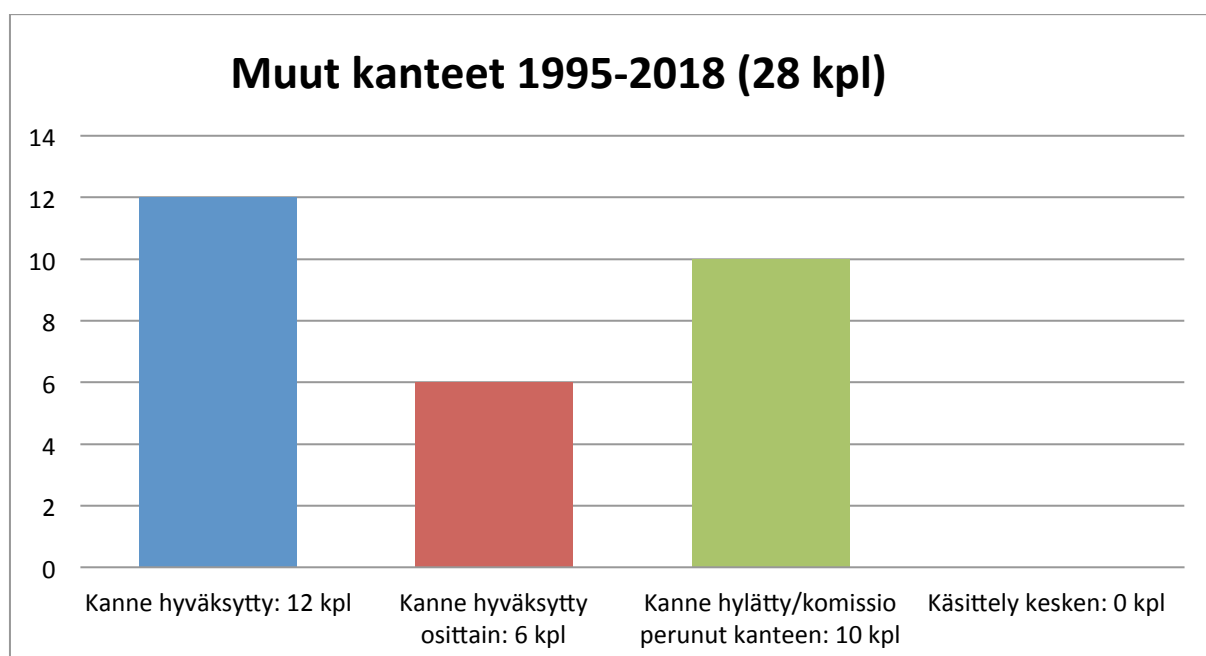
Kaavio 2 ja 3: Suomea koskevat rikkomusmenettelyt vuosina 2008–2018

³ Täytäntöönpanon viivästymistä koskevilla rikkomusasioilla tarkoitetaan asioita, joissa on yksinomaan tai pääasiallisesti kyse siitä, että komissio väittää jäsenvaltion jättäneen täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa direktiivin edellyttämistä kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

Jos komissio ei ole tyytyväinen perusteltuun lausuntoon annettuun vastaukseen, se voi nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 258 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan.

Kaavio 4: Komission Suomea vastaan nostamat kanteet jaettuina direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskeviin kan-teisiin sekä muihin kan-teisiin koko jäsenyyden ajalta

Kaavio 5: Muiden kuin direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskevien kanneasioiden lopputulos

SEUT 260 artiklan nojalla komissio voi käynnistää unionin tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn. Tällöin on kysymys siitä, että unionin tuomioistuin on jo antanut SEUT 258 artiklan nojalla tuomion, mutta jäsenvaltio ei komission mukaan ole toteuttanut tarvittavia toimia tuomion täytäntöönpanemiseksi. SEUT 260 artiklan mukainen menettely alkaa komission jäsenvaltiolle antamalla virallisella huomautuksella. Komissio voi tämän jälkeen nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 260 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan. Lissabonin sopimuksella tästä menettelystä jätettiin sen nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi pois perustellun lausunnon vaihe.

Jos unionin tuomioistuin toteaa SEUT 260 artiklan mukaisessa tuomiossaan, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakkoa. Direktiivin täytäntöönpanon viivästyminen koskeissa asioissa unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon jo SEUT 258 artiklan mukaisessa menettelyssä (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

Suomen edustaminen EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa

Suomen edustamisesta EU-tuomioistuinasioissa ja komission Suomen vastaan käynnistämässä rikkomusmenettelyissä vastaa ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö. Suomea ovat Euroopan unionin tuomioistuimessa kertomuskautena edustaneet yksikön päällikkö, valtionasiamies Joni Heliskoski sekä lainsäädäntöneuvokset Henriikka Leppo ja Sami Hartikainen. EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioita koskevat Suomen kannat on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa oikeudelliset kysymykset -jaostossa ja joissakin tapauksissa EU-ministerivaliokunnassa. Suomen hallituksen kannanotot on valmisteltu ulkoministeriön johdolla toimineissa asianomaisten ministeriöiden edustajista koostuvissa työryhmissä. sille ennakkoratkaisupyyntöjä unionin oikeuden tulkinnasta.

EU-tuomioistuinasioiden yksikkö

Ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö vastaa EU-tuomioistuinasioiden sekä EU-rikkomusasioiden valmistelusta yhteistyössä toimivaltaisten ministeriöiden kanssa. Yksikkö vastaa myös komissiolle toimitettavista lainsäädäntönotifikaatioista ja pitää yllä EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioiden arkistoa.

Yhteystiedot:

EU-tuomioistuinasiat / OIK-30
Ulkoministeriö
PL 417
00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. (keskus) 0295 350 000
OIK-30@formin.fi

2 TUOMIOISTUINASIAT

2.1 ENNAKKORATKAISUASIAIT

Ensimmäiseksi esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut ja joissa on kertomuskautena annettu tuomio tai määräys (2.1.1 jakso) taikka julkisasiamiehen ratkaisuehdotus (2.1.2 jakso).⁴ Tämän jälkeen käydään läpi ne vireillä olevat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut esittämällä kirjallisia tai suullisia huomautuksia (2.1.3 jakso).

SEUT 267 artiklan mukaisissa ennakkoratkaisupyynnöissä kansallinen tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan pääasian kannalta merkityksellisten unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkintaa tai pätevyyttä.

2.1.1 Tuomiot ja määräykset

1. Asia C-240/17, E

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Schengenin yleissopimus – Neuvotteluelvoite – Palauttamisdirektiivi 2008/115/EY – Kolmannen maan kansalainen – Maasta poistaminen – Maahantulokielto – Toisen jäsenvaltion myöntämä oleskelulupa

Asian käsittely: Korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaleen tulkintaa. Kyseinen kappale koskee sopimuspuolten keskinäisiä neuvotteluja tilanteissa, joissa on olemassa yhden sopimuspuolen myöntämä voimassa oleva oleskelulupa ja toisen sopimuspuolen määräämä maahantulokielto. Korkein hallinto-oikeus tiedusteli, mikä merkitys yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaleessa määrätyllä neuvotteluelvolla on palauttamista koskevan päätöksen tekemisen ja maahantulokiellon määräämisen kannalta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.8.2017) ja 9.11.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että Schengen yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitetut neuvottelut voidaan käydä sen jälkeen, kun päätös palauttamisesta ja maahantulokiellon määräämisestä on tehty. Koko Schengen-aluetta koskevan maahantulokiellon voimaantulon esteenä on lähtökohtaisesti se, että sopimusvaltioiden neuvottelut ovat kesken. Tästä voidaan kuitenkin poiketa esillä olevan kaltaisissa tilanteissa, kun maasta poistaminen on tarpeen yleisen järjestyksen tai valtion turvallisuuden vuoksi ja toinen sopimusvaltio on pysynyt passiivisena.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 13.12.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 16.1.2018 antamassaan tuomiossa, että Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaletta on tulkittava siten, että sopimusvaltio voi vapaasti käynnistää neuvottelumenettelyn jo ennen sellaisen palauttamispäätöksen tekemistä, johon liitetään maahantulokielto, mutta menettely on joka tapauksessa käynnistettävä heti, kun palauttamispäätös on tehty. Kyseinen määräys ei ole myöskään esteenä sille, että palauttamispäätös pannaan täytäntöön vaikka neuvottelumenettely on kesken, jos kolmannen maan kansalaista pidetään uhkana yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tällaisen kansalaisen mahdollisuuksia siirtyä oleskeluluvan myöntäneeseen sopimusvaltioon. Mikäli

⁴ Unionin tuomioistuimessa on tuomarien lisäksi julkisasiamiehiä, jotka esittävät puolueettoman ja riippumattoman ratkaisuehdotukseksi kutsutun oikeudellisen lausuntonsa niissä asioissa, jotka on saatettu heidän käsiteltävikseen. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido tuomioistuinta.

neuvottelupyynnön ei vastata kohtuullisessa ajassa, maahantulokiellon määränneen sopimusvaltion on kuitenkin peruutettava kiello ja tarvittaessa merkittävä kolmannen maan kansalainen kansalliseen maahantulokielloluetteloon. Pääasian kaltaisessa tilanteessa kolmannen maan kansalainen voi vedota kansallisessa tuomioistuimessa neuvottelumenettelyä johtuviin oikeusvaikutuksiin ja siitä aiheutuviin vaatimuksiin.

2. Asia C-439/17, *British American Tobacco*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tupakkadirektiivi 2014/40/EU - Kapselitupakka - Kielto saattaa markkinoille tupakkatuotteita, joissa on makuaineita jossain komponentissa - Kiellon alkamisajankohta

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedusteli, onko tupakkadirektiivin kiello saattaa markkinoille tupakkatuotteita, jotka sisältävät makuainetta jossain komponentissa tulkittava siten, että se ei koske kapselisavukkeita, joissa makuaine vapautuu vasta kun kuluttaja rikkoo kapselin. Kansallinen tuomioistuin kysyi myös, koskeeko direktiivin tunnusomaisen maun omaavien tupakkatuotteiden kiellolle 20.5.2020 saakka asetettu siirtymäaika myös kapselisavukkeita.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.10.2017), että kapselisavukkeet kuuluvat tupakkadirektiivin 7 artiklan 7 kohdan markkinoille asettamista koskevan kiellon piiriin. Siirtymäaikaa sovelletaan ainoastaan sellaisiin savukkeisiin, joissa tunnusomainen maku on itse tupakkakäärössä (esimerkiksi mentolisavukkeet). *Suomi* perusteli kantaansa direktiivin sanamuodon lisäksi sillä, että koska kyseessä on erityisesti nuoria houkutteleva tuote, siirtymäajan soveltaminen niihin olisi selkeässä ristiriidassa direktiivin tavoitteiden kanssa.

Määräys: Kansallinen tuomioistuin peruutti ennakkoratkaisupyynnön ja unionin tuomioistuin poisti asian rekisteristään 7.2.2018 antamallaan määräyksellä.

3. Asia C-9/17, *Tirkkonen*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Maatilojen neuvontajärjestelmä – Neuvojen valintamenettely – Julkiset hankinnat – Hankintadirektiivi 2004/18/EY – Menettely, jossa hyväksytään kaikki vähimmäisvaatimukset täyttävät palveluntarjoajat

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus tiedusteli unionin tuomioistuimelta, kuuluuko maatilojen neuvontapalvelujen tarjoajien valintamenettely, jossa kaikki kelpoisuusehdot ja vähimmäisvaatimukset täyttävät tarjoajat valitaan, hankintadirektiivin soveltamisalaan.

Suomi totesi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017), että tarjouskilpailuun kuuluva valintaelementti on keskeinen ja olennainen osa julkisen hankinnan käsitettä, kuten unionin tuomioistuin on katsonut asiassa C-410/14, *Falk Pharma*. *Suomi* kuitenkin katsoi, että hankintadirektiivissä tarkoitettu julkisia hankintoja koskevan sopimuksen määritelmä kattaa myös nyt esillä olevan kaltaisen sopimusjärjestelyn, kuitenkin sillä edellytyksellä, että palvelun tarjoajille asetetut vähimmäisvaatimukset ovat tosiasiallisesti omiaan toteuttamaan valintaa mahdollisten tarjoajien välillä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona* antoi ratkaisuehdotuksensa 13.12.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 1.3.2018 antamassaan tuomiossa, että kyse ei ollut hankintadirektiivin mukaisesta julkisesta hankinnasta. Kun neuvontajärjestelmään hyväksytään kaikki talouden toimijat, jotka täyttävät tarjouspyynnössä asetetut soveltuvuusvaatimukset ja jotka ovat suorittaneet vaadittavan tentin, menettelyä ei voida pitää julkisena hankintana, vaikka yhtään uutta toimijaa ei voida hyväksyä kyseiseen järjestelmään sen rajattuna voimassaoloaikana.

4. Asia C-284/16, *Achmea*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Jäsenvaltioiden kahdenvälinen investointisuoja sopimus – Sijoittajan ja jäsenvaltion välinen riita – Välityslausekkeen pätevyys – SEUT 344 artikla (unionin tuomioistuimen yksinoikeus) – SEUT 18 artikla (syrjintäkielto)

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin teki ennakkoratkaisupyyntö, jossa se tiedusteli Slovakian ja Alankomaiden väliseen kahdenväliseen investointisuoja sopimukseen sisältyvän välityslausekkeen yhdenmukaisuutta perussopimuksen kanssa. Välityslausekkeen nojalla sopimusvaltion sijoittajan ja toisen sopimusvaltion väliset riidat ratkaistaan välimiesmenettelyssä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (31.8.2016) ja asiassa 19.6.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että perussopimus ei ole esteenä kyseessä olevalle välityslausekkeelle, joka sisältyy kahden jäsenvaltion väliseen investointisuoja sopimukseen. Jäsenvaltion ja yksityisen välisen riidan käsittely välimiesoikeudessa ei loukkaa unionin tuomioistuimen viimekätistä oikeutta tulkita unionin oikeutta eikä jäsenvaltion sitoutuminen välimiesmenettelyyn ole kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 19.9.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 6.3.2018 antamassaan tuomiossa, että jäsenvaltiot eivät voi kahdenvälisissä investointisuoja sopimuksissa sopia riitojen ratkaisusta välimiesmenettelyssä. Tuomioistuin painotti jäsenvaltioiden välisen luottamuksen merkitystä ja katsoi, että jäsenvaltioiden välistä investointisuoja sopimusta koskeva arviointi poikkeaa kolmansien valtioiden kanssa tehtyjen sopimusten arvioinnista.

5. Asia C-31/17, *Sucrierie de Toury (Cristal Union)*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Valmistevero – Lämmön ja sähkön yhteistuotanto – Verovapaus – Maakaasu – Energiatuotteet, joita käytetään lämmön ja sähkön yhteistuotantoon – Energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskeva direktiivi 2003/96/EY

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin tiedusteli ennakkoratkaisukysymyksellään, kuuluvatko lämmön ja sähkön yhteistuotantoon käytettävät energiatuotteet, siltä osin kuin niitä käytetään sähkön tuotantoon, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn verovapauden alaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (28.4.2017), että energiatuotteet, joita käytetään lämmön ja sähkön yhteistuotannossa, kuuluvat sen osan osalta, jonka kulutus vastaa sähköntuotantoa, direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyyn verovapautta koskevan velvollisuuden soveltamisalaan. Direktiivin tarkoituksena on ollut vapauttaa verosta kaikki sähköntuotannossa käytettävät energiatuotteet riippumatta siitä, onko kyse yhteistuotannosta vai pelkästään sähköntuotannosta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Tanchev* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.2.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 7.3.2018 antamassaan tuomiossa, että myös sähkön ja lämmön yhteistuotantoon käytettävät energiatuotteet tulee vapauttaa verosta sähköntuotannon osalta.

6. Asia C-557/16, *Astellas Pharma*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Lääkediirektiivi 2001/83/EY – Hajautettu myyntilupamenettely – Osallistuvan jäsenvaltion viranomaisen ja tuomioistuimen toimivalta – Viiteläkkeen myyntiluvan haltijan oikeussuojan toteutuminen – Perusoikeuskirjan 47 artikla (oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin)

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus kysyi unionin tuomioistuimelta, onko lääkedirektiivin 28 artiklan 3 kohdan mukaiseen hajautettuun myyntilupamenettelyyn osallistuvan jäsenvaltion lääkeviranomaisella sekä kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimella toimivalta arvioida hajautetussa menettelyssä viiteläkkeenä käytettävälle valmistelle turvatus dokumentaatio suoja-ajan alkamisajankohtaa sekä valmisteen alkuperäisen myyntiluvan unionin oikeuden mukaisuutta. Lisäksi korkein hallinto-oikeus tiedusteli, miten viiteläkkeen myyntiluvan haltijan oikeussuoja toteutetaan rajat ylittävässä menettelyssä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.2.2017) ja 20.9.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että lääkedirektiivissä säänneltyyn hajautettuun menettelyyn osallistuvan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisen ja tuomioistuin ovat sidottuja menettelyn viitejäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemiin arvioihin eivätkä ne voi arvioida käsillä olevia seikkoja itsenäisesti. Viiteläkkeen myyntiluvan haltijan on oikeussuojansa toteuttaakseen valitettava viitejäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen päätöksestä tässä jäsenvaltiossa.

Julkiasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkiasiamies Bobek* antoi ratkaisuehdotuksensa 7.12.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 14.3.2018 antamassaan ratkaisussa, ettei hajautettuun myyntilupamenettelyyn osallistuvan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisen voi itse määrittää vertailuläkkeen dokumentaatio suoja-ajan alkamisajankohtaa. Tuomioistuin katsoi kuitenkin, että hajautettuun myyntilupamenettelyyn osallistuneen jäsenvaltion tuomioistuimella on toimivalta tutkia vertailuläkkeen dokumentaatio suoja-ajan alkamisajankohdan määrittäminen. Sen sijaan tuomioistuin katsoi, ettei jäsenvaltion tuomioistuimella ole toimivaltaa selvittää, onko vertailuläkkeelle toisessa jäsenvaltiossa myönnetty alkuperäinen myyntilupa myönnetty kyseisen direktiivin mukaisesti.

7. Yhdistetyt asiat C-327/16 ja C-421/16, *Jacob ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Yritysjärjestelydirektiivin 90/434/ETY 8 artikla – Osakevaihtoon liittyvän arvonnousun verottaminen – Verotusta lykkäävä mekanismi – Verotusvaltio

Asioiden käsittely: Ranskalainen tuomioistuin kysyi ennakkoratkaisupyyntöissään, kielletäänkö yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklassa jäsenvaltioita kokonaan verottamasta rajat ylittävissä osakevaihdossa realisoituvaa piilevää arvonnousua vai saavatko jäsenvaltiot verottaa arvonnousua myöhemmän arvonnousun realisoivan tapahtuman kuten vastikeosakkeiden luovutuksen yhteydessä, vaikka tämä myöhempi arvonnousun realisoiva tapahtuma kuuluisi toisen jäsenvaltion verotusvaltaan. Lisäksi tuomioistuin tiedusteli asiassa C-421/16, onko jäsenvaltion, joka kantaa veron osakevaihdossa realisoituneesta arvonnoususta, otettava verotuksessa huomioon vastikeosakkeiden luovutuksessa syntyneet luovutustappio.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (asiassa C-327/16 3.10.2016 ja asiassa C-421/16 10.11.2016), että unionin oikeus ei ole esteenä arvonnousun myöhemmän verotuksen mahdollistavalle kansalliselle sääntelylle riippumatta siitä, onko verovelvollinen siirtänyt verotuksellisen kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon arvonnousun realisoivan myöhemmän tapahtuman kuten vastikeosakkeiden luovutuksen ajankohtana, ja ettei unionin oikeus edellytä, että jäsenvaltio ottaisi verotuksessa huomioon vastikeosakkeiden luovutuksesta syntyneitä luovutustappioita.

Julkiasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkiasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 15.11.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 22.3.2018 antamassaan tuomiossa, ettei direktiivin 8 artikla ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan yhtäältä arvopapereiden vaihdossa syntyneet arvonnousu todetaan kyseisen vaihdon yhteydessä mutta arvonnousun verotusta lykätään siihen vuoteen, jonka aikana veronmaksun lykkäyksen päättävä tapahtuma (vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus) toteutuu, ja jonka mukaan toisaalta kyseisestä arvonnoususta kannetaan vero, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, vaikka luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan. Tuomioistuin totesi myös, että SEUT 49 artikla ei ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan edellä mainitun kaltaisessa tilanteessa kyseisestä arvonnoususta kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon mahdollisesti syntyvä luovutustappio, vaikka luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen

verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohtana, ja että jäsenvaltioiden on säädettävä luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä unionin oikeutta noudattaen.

8. Asia C-320/16, *Uber France*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Henkilökuljetusten sähköinen välityspalvelu – Kuljetuspalvelu vai tietoyhteiskunnan palvelu – Tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskeva menettely – Direktiivi 98/34/EY – Teknisten standardien ja määräysten ilmoittaminen

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, jossa se tiedusteli, pidetäänkö Uber France -yhtiön harjoittamaa henkilökuljetusten tilausvälitystoimintaa sähköisenä välityspalveluna vai kuljetuspalveluna. Jos kyse on sähköisestä välityspalvelusta, kansallinen tuomioistuin kysyi, ovatko Ranskan lainsäädännössä tällaiselle palvelulle asetetut rajoitukset pätemättömiä, koska ne on annettu noudattamatta direktiivin 98/34/EY mukaista ilmoitusmenettelyä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.9.2016), että kyse on sähköisestä välityspalvelusta ja että tällaista palvelua koskeva rajoitus olisi tullut toimittaa etukäteen Euroopan komissiolle direktiivin 98/34/EY 8 artiklan nojalla. *Suomi* katsoi edelleen, että direktiivin 98/34/EY 8 artiklassa säädetyn ehdotuksen toimitamista koskevan velvollisuuden laiminlyönti merkitsee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, että kyseiseen lainsäädäntöön ei voida vedota yksityisiä oikeussubjekteja vastaan.

Julkiasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkiasiamies Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 4.7.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 10.4.2018 antamassaan tuomiossa, että Uberin tarjoamassa palvelussa on kyse kuljetuspalvelusta, joten sitä koskevaan sääntelyyn ei sovelleta direktiivin 98/34/EY mukaista ilmoitusvelvollisuutta.

9. Asia C-57/18, *AX*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Työntekijöiden joukkovähentäminen – Joukkovähentämisdirektiivi 98/59/EY – Yrityksessä tavallisesti työskentelevät työntekijät – Työntekijöiden määrä – Vuokratyöntekijät

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedusteli, miten joukkovähentämisdirektiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan "yrityksessä tavallisesti olevien työntekijöiden määrä" on määritettävä ja voidaanko tässä määritelmässä ottaa huomioon käyttäjäyrityksessä työskenteleviä vuokratyöntekijöitä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.4.2018), että joukkovähentämisdirektiivin 1 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että yrityksen tavallista työntekijöiden määrää määritettäessä perustaksi on otettava yrityksessä tavanomaisessa yritystoiminnassa olevien työntekijöiden määrä ajankohtana, jolloin työnantaja ryhtyy harkitsemaan direktiivissä tarkoitettuja joukkovähentämissä, ja että käyttäjäyrityksen tavallista työntekijöiden määrää määritettäessä mukaan ei voida laskea siinä työskenteleviä vuokratyöntekijöitä.

Määräys: Asian käsittely kansallisessa tuomioistuimessa päätettiin ja unionin tuomioistuin poisti asian rekisteristään 17.5.2018 antamallaan määräyksellä.

10. Asia C-210/16, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Henkilötietojen käsittely – Henkilötiedodirektiivin 95/46/EY 2 artiklan d kohta – Rekisterinpitäjä – Vastuu – Sosiaalisen median palvelu – Vastuun kohdistaminen muuhun kuin rekisterinpitäjään

Asian käsittely: Saksan korkein hallinto-oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee henkilötietodirektiivin tulkintaa. Tuomioistuin kysyy, voidaanko muu taho kuin direktiivissä tarkoitettu rekisterinpitäjä katsoa vastuulliseksi tietosuojaloukkauksesta sillä perusteella, että kyseinen taho on valinnut tietyn rekisterinpitäjän, ja voiko jäsenvaltio edellyttää kansallisessa lainsäädännössä, että rekisterinpitäjää valittaessa on noudatettava huolellisuusvelvollisuutta. Asian taustalla on saksalaisen koulutusalan yrityksen Facebook-sivusto ja Facebookin tässä yhteydessä suorittama sivujen kävijöistä kerättyjen henkilötietojen käsittely.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.7.2016) ja asiassa 27.6.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että henkilötietodirektiivin 2 artiklan d kohdassa säännellään tyhjentävästi tietosuojaloukkauksesta vastuussa olevasta tahosta, minkä johdosta muuta tahoja kuin 2 artiklan d kohdassa tarkoitettua rekisterinpitäjää ei voida pitää vastuullisena tietosuojaloukkauksesta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* antoi ratkaisuehdotuksensa 24.10.2017.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 5.6. antamassaan tuomiossa, että henkilötietodirektiivin 2 artiklan d alakohtaa on tulkittava siten, että mainitussa säännöksessä tarkoitettu käsite ”rekisterinpitäjä” käsittää verkkoyhteisössä olevan fanisivun hallinnoijan. Silloin kun Euroopan unionin ulkopuolelle sijoittautuneella yrityksellä on useita toimipaikkoja eri jäsenvaltioissa, jäsenvaltion valvontaviranomainen on toimivaltainen käyttämään sillä kyseisen direktiivin 28 artiklan 3 kohdan mukaan olevia toimivaltuuksia mainitun yrityksen kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan toimipaikan osalta, vaikka konsernin sisäisen tehtävänjaon mukaan yhtäältä kyseinen toimipaikka vastaa vain mainospaikkojen myynnistä ja muusta markkinoinnista kyseisen jäsenvaltion alueella ja toisaalta yksinomainen vastuu henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä koko Euroopan unionin alueella on jonkin toisen jäsenvaltion alueella sijaitsevalla toimipaikalla. Silloin, kun jäsenvaltion valvontaviranomainen aikoo käyttää kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen elimen suhteen kyseisen direktiivin 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja toimintavaltuuksia sen vuoksi, että henkilötietojen käsittelystä vastuussa oleva sivullinen, jonka kotipaikka on jossakin toisessa jäsenvaltiossa, on rikkonut henkilötietojen suojaa koskevia sääntöjä, kyseinen valvontaviranomainen on toimivaltainen arvioimaan viimeksi mainitun jäsenvaltion valvontaviranomaiseen nähden itsenäisesti mainittujen tietojen käsittelyn lainmukaisuutta ja voi käyttää toimintavaltuuksiaan alueelleen sijoittautuneen elimen suhteen pyytämättä ensin kyseisen toisen jäsenvaltion valvontaviranomaista toimimaan.

11. Asia C-163/16, *Louboutin ja Christian Louboutin*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tavaramerkkidirektiivi 2008/95/EY – Tavaramerkki – Rekisteröinnin este – Tavarahan arvoon olennaisesti vaikuttava muoto – Kengän pohjan punainen väri

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, koskeeko tavaramerkkidirektiivin 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan iii alakohdassa tarkoitettu käsite ”tavarahan olennainen muoto” vain tavarahan kolmiulotteisia ominaispiirteitä vai kattaako se myös muita ominaispiirteitä kuten värin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.7.2016), että käsite ”tavarahan olennainen muoto” ei kata muita tavarahan ominaispiirteitä kuin kolmiulotteisia ominaispiirteitä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.6.2017 sekä täydentävän ratkaisuehdotuksensa 6.2.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 12.6.2018 antamassaan tuomiossa, että tavaramerkkidirektiivin 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan iii alakohtaa on tulkittava siten, että merkki, joka muodostuu korkokengän pohjaan panusta tietystä väristä, ei muodostu yksinomaan tässä säännöksessä tarkoitettua muodosta.

12. Asia C-25/17, Jehovan todistajat

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tietosuojadirektiivi 95/46/EY – Jehovan todistajien harjoittama ovelta ovelle -saarnaamistyö – Toiminnan yhteydessä kerättävät henkilötiedot – Toiminnan kuuluminen tietosuojadirektiivin soveltamisalaan

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden tekemän ennakkoratkaisupyynnön tarkoituksena oli selvittää, kuuluuko Jehovan todistajat -uskonnollisen yhdyskunnan jäsenten ovelta ovelle -saarnaamistyönsä yhteydessä toteuttaman henkilötietojen kerääminen tietosuojadirektiivin soveltamisalaan, muodostavatko kerätyt tiedot rekisteröintijärjestelmän ja onko yhdyskuntaa pidettävä rekisterinpitäjänä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017) ja asiassa 28.11.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että saarnaamistyön yhteydessä tapahtuva henkilötietojen kerääminen on tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa. Toisin kuin yhdyskunta väittää, kyseinen toiminta ei ole luonnollisen henkilön yksinomaan henkilökohtaisessa toiminnassa suorittamaa tietojen keräämistä, joka jää direktiivin ulkopuolelle. Saarnaamistoiminnan yhteydessä kerättävien tietojen kokonaisuus muodostaa direktiivissä tarkoitetun rekisteröintijärjestelmän, ja yhdyskunta yhdessä tietojen keräävien jäsentensä kanssa täyttää siinä olevan rekisterinpitäjän määritelmän.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* antoi ratkaisuehdotuksensa 1.2.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 10.7.2018 antamassaan tuomiossa, että ovelta ovelle -saarnaamistyö kuuluu direktiivin soveltamisalaan. Niiden henkilötietojen kokonaisuus, jotka uskonnollisen yhdyskunnan jäsenet saarnaamistoiminnan yhteydessä keräävät, voi muodostaa rekisteröintijärjestelmän, kun kyseiset tiedot järjestetään tiettyjen sellaisten kriteerien mukaan, joiden ansiosta ne voidaan käytännössä helposti hakea myöhemmää käyttöä varten. Saarnaamistyötä organisoivaa uskonnollista yhdyskuntaa voidaan pitää – yhdessä saarnaamistyötä harjoittavien jäsentensä kanssa – rekisterinpitäjänä, vaikka sillä itsellään ei olisi pääsyä jäsentensä keräämiin henkilötietoihin.

13. Asia C-88/17, Zurich Insurance ja Metso Minerals

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tuomioistuimen toimivalta – Bryssel I -asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohtaan tulkinta – Palvelujen suorittamispaikan käsite

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohtaan tulkintaa. Korkein oikeus haluaa selvittää, onko suomalainen tuomioistuin toimivaltainen käsittelemään asian, jossa on kyse kansainvälistä tavarankuljetusta koskevaan sopimukseen perustuvan korvausvastuun arvioinnista. Toimivaltakysymyksen ratkaisemiseksi on olennaista se, kuinka kyseisessä säännöksessä tarkoitettua palvelujen suorittamispaikan käsitettä on tulkittava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.5.2017), ettei Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettua palvelujen suorituspaikan käsitettä tule tulkita liian suppeasti vaan että kantajalla on kuljetuspalvelujen osalta mahdollisuus valita kahden eri paikkakunnan tuomioistuinten välillä se tuomioistuin, jossa hän vaatimuksensa esittää. Suomen mukaan kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna palvelujen suorituspaikkana on siten pidettävä sekä sopimukseen perustuvan tavarankuljetuksen lähtöpaikkaa, että tämän kuljetuksen saapumispaikkaa, joiden osalta kantajalla on mahdollisuus valita, kumman paikkakunnan tuomioistuimessa hän vaatimuksensa esittää.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Tanchev* antoi ratkaisuehdotuksensa 10.4.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 11.7. antamassaan tuomiossa, että Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toista luetelmakohtaa on tulkittava siten, että kun kyse on pääasiassa tarkoitetun kaltaisesista, jäsenvaltioiden välistä tavarankuljetusta koskevasta sopimuksesta ja kun kuljetus uudelleenlastauspaikkoi-

neen muodostuu useista osuuksista, joissa käytetään eri kuljetusmuotoja, kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja kuljetuspalvelun suorittamispaikkoja ovat sekä tavarán lähetyspaikka että sen toimituspaikka.

14. Asia C-15/17, *Bosphorus Queen Shipping*

Ennakkoratkaisupyyntö́n kohde: YK:n merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 6 kappale – Alusjäterikosdirektiivin 2005/35/EY 7 artiklan 2 kohta – Rantavaltion toimivalta – Huomattava vahinko tai sen vaara – Selvät objektiiviset todisteet – Öljypäästömaksu

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt ennakkoratkaisupyyntö́n, joka koskee YK:n merioikeusyleissopimuksessa ja alusjäterikosdirektiivissä asetettuja edellytyksiä rantavaltion toimivallalle kohdistaa oikeudellisia toimenpiteitä ulkomaiseen alukseen talousvyöhykkeellään tapahtuneen laittoman öljypäästö́n johdosta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017) ja asiassa 6.12.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että rantavaltion toimivallan edellytykseksi asetettuja käsitteitä "huomattava vahinko tai sen vaara" ja "selviä objektiivisia todisteita" on tulkittava siten, että rantavaltion tulee huomattavan vahingon tai sen vaaran käsitellä oloa arvioidessaan ottaa huomioon tapauskohtaisesti kaikki öljypäästö́n ominaisuuksiin ja olosuhteisiin liittyvät seikat. Viranomaistoimenpiteiden tulee perustua tieteelliseen asiantuntemukseen perustuvaan näyttö́n, joka on viranomaisen hyvän hallinnon periaatteen mukaisen selvitysvelvollisuuden mukaisesti riittävä ja asianmukainen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wahl* antoi ratkaisuehdotuksensa 28.2.2018.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 11.7. antamassaan tuomiossa, että käsitteellä "selviä objektiivisia todisteita" tarkoitetaan todisteita syyllistymisestä rikkomukseen ja myös todisteita tämän rikkomuksen seurauksista. Seurauksia arvioitaessa tarkoitetaan käsitteellä "rantaviiva tai tähän liittyvät edut" sen talousvyöhykkeen kaikkia luonnonvaroja ja myös alumeren elottomia luonnonvaroja. Tässä arviossa on otettava huomioon kaikki ne seikat, joilla voidaan osoittaa, että rantavaltion oikeushyville ja niihin liittyville eduille on aiheutunut vahinkoa tai sen vaaraa, ja arvioida, kuinka suuri vahinko tai sen vaara näille oikeushyville tai eduille on aiheutettu, ottaen huomioon erityisesti vahingoittamisen kohdistuminen samanaikaisesti useampiin oikeushyviin, rantavaltion haavoittuvuuden erot ja päästö́jen ennakoitavissa olevat haitalliset seuraukset käyttäen perustana käytettävissä olevien tieteellisten tietojen lisäksi myös kyseessä oleviin päästö́ihin sisältyvän haitallisen aineen tai tällaisten aineiden luonnetta sekä näiden päästö́jen määrää, leviämisuuntaa, leviämismopeutta ja niiden leviämisen kesto-aikaa. Itämeren alueen maantieteelliset ja ekologiset erityispiirteet ja herkkyys vaikuttavat soveltamisedellytyksiin siltä osin kuin on kyse rikkomuksen määrittelystä ja oikeudellisesta luonnehdinnasta sekä myös, muttei kuitenkaan automaattisesti, sen vahingon laajuuden arviointiin, joka kyseisestä rikkomuksesta on aiheutunut rantavaltion oikeushyville ja niihin liittyville eduille.

15. Asia C-679/16, A

Ennakkoratkaisupyyntö́n kohde: Sosiaaliturvan koordinaatioasetus (EY) N:o 883/2004 – Unionin kansalaisuutta koskevat SEUT 20 ja 21 artikla – YK:n vammaisyleissopimus – Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu – Toisessa jäsenvaltiossa suoritettavat opinnot

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyyntö́ liittyy tilanteeseen, jossa Espoon kaupunki on vammaispalvelulain nojalla evännyt A:lta vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun, jota hän on hakenut ryhtyessään suorittamaan opintoja Tallinnassa. Korkein hallinto-oikeus tiedustelee ensinnäkin, kuuluuko kyseinen palvelu sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen soveltamisalaan asetuksen mukaisena sairausetuutena. Lisäksi se kysyy, muodostaako avun epääminen SEUT 20 ja 21 artikloissa (unionin kansalaisen oikeus liikkua ja oleskella vapaasti) tarkoitettun rajoituksen ja jos näin on, voiko tämä rajoitus olla oikeutettavissa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä.

Suomi totesi kirjallisissa huomautuksissaan (10.4.2017) aluksi, että Suomen hallituksen näkemyksen mukaan vammaispalvelulaki mahdollistaisi henkilökohtaisen avun myöntämisen esillä olevan kaltaisessa tilanteessa,

koska A on ilmoittanut aikovansa viettää Tallinnassa kolme tai neljä päivää viikossa, kotikunnan säilyessä Suomessa. Ennakkoratkaisukysymysten osalta Suomi katsoi, että kyseinen palvelu ei kuulu sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen soveltamisalaan sairausetuutena. Suomi katsoi edelleen, että esillä olevan kaltaisessa tapauksessa avun e-pääminen saattaa muodostaa SEUT 20 ja 21 artikloissa tarkoitettua rajoitusta, eikä hallituksen tiedossa ole sellaisia yleistä etua koskevia pakottavia syitä, joilla kyseinen rajoitus voitaisiin oikeuttaa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Mengozzi antoi ratkaisuehdotuksensa 31.1.2018.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 25.7.2018 antamassaan tuomiossa, että pääasiassa kyseessä olevan henkilökohtaisen avun kaltaista etuutta ei ole luokiteltava sosiaaliturvan koordinaatioasetuksessa tarkoitetuksi sairausetuudeksi. SEUT 20 ja SEUT 21 artikla ovat esteenä sille, että jäsenvaltiossa asuvan vaikeavammaisen henkilön kotikunta epää häneltä pääasiassa kyseessä olevan henkilökohtaisen avun kaltaisen etuuden siitä syystä, että hän oleskelee toisessa jäsenvaltiossa suorittaakseen siellä korkeakouluopintojaan.

16. Asia C-247/17, *Raugevicius*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Toisen jäsenvaltion kansalaisen luovuttaminen kolmanteen valtioon – Luovuttaminen tuomion täytäntöönpanoa varten – Henkilöiden vapaa liikkuvuus (SEUT 21 artikla) – Kansalaisuuteen perustuva syrjinnän kieltä (SEUT 18 artikla)

Asian käsittely: Suomen korkeimman oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyynnö liittyi tilanteeseen, jossa Venäjä on esittänyt Suomelle pyynnön luovuttaa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten Suomessa oleskeleva henkilö, jolla on Liettuan ja Venäjän kansalaisuus. Ennakkoratkaisupyynnö koskee sitä, ovatko Suomen rikoksentekijän luovuttamista koskeva laki ja luovuttamiskäytäntö, joiden mukaan vain Suomen kansalaisten luovuttaminen unionin ulkopuolelle on kiellettyä, yhteensopivat perussopimuksen (SEUT 18 ja 21 artikla) määräysten kanssa. Asiassa on kyse myös siitä, voidaanko Suomen kansalaisten ja muiden unionin kansalaisten erilaista kohtelua pitää oikeutettuna rikosvastuun toteutumista koskevien tavoitteiden ja kansainvälisen rikosyhteistyön velvoitteiden perusteella.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (11.9.2017), että kansallinen laki, jonka mukaan vain omia kansalaisia ei luovuteta unionin ulkopuolelle rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, muodostaa vapaan liikkuvuuden rajoituksen. Tällainen rajoitus voi kuitenkin unionin tuomioistuimen *Petruhhin* -tuomion (C-182/15) mukaisesti olla oikeutettu, jos se perustuu objektiivisiin syihin, jollainen on esimerkiksi sen riskin estäminen, että henkilö jää rankaisematta. *Petruhhin* -tuomiossa esitetyllä tavalla jäsenvaltion on kuitenkin ennen luovuttamista tutkittava, onko olemassa henkilön kannalta vähemmän haitallista keinoa saavuttaa tämä tavoite. Tästä seuraa velvollisuus ilmoittaa luovuttamispyynnöstä sille jäsenvaltiolle, jonka kansalainen luovutettavaksi pyydetty henkilö on. Mikäli jäsenvaltio, jonka kansalainen luovutettava henkilö on, ei ryhdy kansalaistaan koskeviin toimenpiteisiin, on henkilö luovutettavissa luovutuspyynnön mukaisesti.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Bot antoi asiassa ratkaisuehdotuksensa 25.7.2018.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 13.11.2018 antamassaan tuomiossa, että SEUT 18 ja 21 artiklaa on tulkittava siten, että silloin kun on kyse kolmannen valtion pyynnöstä, joka koskee liikkumisvapauttaan käyttäneen EU:n kansalainen luovuttamista vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, luovuttamispyynnön vastaanottanut jäsenvaltio, jonka kansallisessa lainsäädännössä kielletään sen omien kansalaisten luovuttaminen unionin ulkopuolelle rangaistuksen täytäntöönpanoa varten ja säädetään mahdollisuudesta suorittaa tällainen ulkomaille määrätty rangaistus kyseisen jäsenvaltion alueella, on velvollinen varmistamaan sen, että jos kyseinen unionin kansalainen asuu pysyvästi sen alueella, häntä kohdellaan samalla tavalla kuin sen omia kansalaisia luovuttamista koskevissa kysymyksissä.

17. Asia C-29/17, *Novartis Farma*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Lääkediirektiivi 2001/83/EY – Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja 5 artiklan 1 kohdan mukaisten poikkeussäännösten tulkinta – Lääkkeiden off label -käyttö ja tällaisen käytön korvattavuus

Asian käsittely: Italialainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski Italian lainsäädännön yhteensopivuutta erityisesti lääkedirektiivin kanssa tilanteessa, jossa kansallisen lainsäädännön mukaan myyntiluvan ulkopuolisiin terapeuttisiin käyttötarkoituksiin (off label -käyttö) määrätty lääkkeet korvataan kansallisessa sairausvakuutusjärjestelmässä. Pääasian oikeudenkäynti liittyi Avastin-nimiseen lääkkeeseen, jolle oli myönnetty myyntilupa syöpäsairauksien hoitoon liittyviä käyttötarkoituksia varten, mutta jota yleisesti käytettiin myös tietyn silmäsairauden hoitoon sen jälkeen, kun se oli uudelleenpakattu tähän tarkoitukseen soveltuviin injektioruiskuihin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (2.5.2017), että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella näyttää siltä, että esillä oleva off label -käyttö saattaa jäädä lääkedirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle sen 3 artiklan 1 kohdassa ja 5 artiklan 1 kohdassa olevien poikkeussäännösten nojalla. Asian lopullinen arviointi jää kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi. Lääkkeiden korvattavuuden osalta Suomi viittasi lääkedirektiivin 4 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan korvausten sisältö ja laajuus kuuluvat kansalliseen toimivaltaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Saugmandsgaard \emptyset e antoi asiassa ratkaisuehdotuksensa 25.7.2018.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 21.11.2018 antamassaan tuomiossa, ettei direktiivi 2001/83 ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisille kansallisille toimenpiteille, joissa määritetään edellytykset, joiden täyttyessä Avastin voidaan pakata uudelleen sen käyttämiseksi myyntiluvan ulkopuolelle jäävien silmäsairauksien hoidossa. Unionin lainsäädäntö ei ole esteenä kansalliselle toimenpiteelle, jolla annetaan Italian lääkevirastolle toimivalta valvoa Avastinin kaltaisia lääkkeitä, joiden käyttämisen myyntiluvan ulkopuolella kansallinen terveysviranomaisen korvaa, ja määrätä tarvittaessa potilasturvallisuuden varmistamisen edellyttämistä toimenpiteitä.

18. Asia C-151/17, *Swedish Match*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tupakkadirektiivi 2014/40/EU – Direktiivin 1 artiklan c alakohdan ja 17 artiklan pätemättömyys – Suussa käytettäväksi tarkoitetun tupakan kieltö – Syrjäntäkieltö – Suhteellisuusperiaate – Toissijaisuusperiaate – Yksityiselämän kunnioittaminen – Terveyden suojelu

Asian käsittely: Brittiläinen tuomioistuin tiedusteleo unionin tuomioistuimelta, ovatko tupakkadirektiivin 2014/40/EU 1 artiklan c alakohta ja 17 artikla pätemättömiä. Direktiivin 1 artiklan c alakohdassa ja 17 artiklassa säädetään kieltö saattaa markkinoille suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa (käytännössä nuuskaa). Kysymyksensä tueksi kansallinen tuomioistuin viittaa syrjäntäkieltöön, suhteellisuusperiaatteeseen, toissijaisuusperiaatteeseen ja perusteluvollisuuteen, SEUT 34 ja 35 artiklaan (tuonnin ja viennin määrällisten rajoitusten kieltö) sekä unionin perusoikeuskirjan ihmisarvoa, yksityiselämän kunnioittamista sekä terveyden suojelua koskeviin määräyksiin (1, 7 ja 35 artikla).

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (4.7.2017), että direktiivin 1 artiklan c alakohta ja 17 artikla ovat päteviä. Suomi totesi, että suurin osa kantajan väitteistä on jo ratkaistu edellisessä vastaavassa asiassa C-210/03, *Swedish Match*, jossa antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin piti yksiselitteisesti voimassa nuuskan myyntikiellon. Ottaen huomioon nuuskan haitalliset terveysvaikutukset sekä sen käyttöön liittyvät erityispiirteet, joihin kuuluu tuotteen erityinen vetoavuus nuoriin, ei ole syytä katsoa nuuskaa koskevan kiellon olevan pätemätön.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Saugmandsgaard \emptyset e antoi ratkaisuehdotuksensa 12.4.2018.

Tuomio: Unionin tuomioistuin katsoi 22.11.2018 antamassaan tuomiossa, että esitetyn kysymyksen tutkinnassa ei ilmennyt mitään seikkaa, joka voi vaikuttaa direktiivin 2014/40/EU 1 artiklan c alakohdan ja 17 artiklan pätevyteen.

19. Asia C-493/17, *Weiss ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Euroopan keskuspankkijärjestelmä – Euroopan keskuspankin toimivalta – Julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta (PSPP) tehty päätös – SEUT 123 artiklan 1 kohta (keskuspankkirahoituksen kieltö)

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, jolla se tiedustelee, onko Euroopan keskuspankki (EKP) ylittänyt perussopimusten mukaisen toimivaltansa tehdessään päätöksen julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (27.11.2017), että osto-ohjelma ei ole ristiriidassa SEUT 123 artiklan 1 kohdan keskuspankkirahoituksen kiellon kanssa, ja että EKP ei ole ylittänyt toimivaltaansa tehdessään kyseisen päätöksen. *Suomi* totesi, että unionin tuomioistuin on jo asiassa C-62/14, *Gauweiler ym.*, käsitellyt ehtoja, joiden nojalla voidaan osoittaa, että EKP:n osto-ohjelma ei ole ristiriidassa perussopimusten kanssa. Nyt kyseessä oleva päätös on *Gauweiler*-tuomion mukainen. Osto-ohjelma on myös määritelty siten, että SEUT 125 artiklassa kiellettyä vastuuta toisen jäsenvaltion sitoumuksista ei synny.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 4.10.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* totesi 11.12.2018 antamassaan tuomiossa, että asiassa ei tullut esiin mitään sellaista seikkaa, joka vaikuttaisi julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla annetun EKP:n päätöksen pätevyteen.

20. Asia C-216/17, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Julkiset hankinnat – Puitejärjestelyt – Hankintaviranomaisen liittyminen puitesopimukseen jälkikäteen – Hankittavien määrien ilmoittaminen – Direktiivi 2004/18/EY – Direktiivi 2014/24/EU

Asian käsittely: Italialaisen tuomioistuimen tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee tilannetta, jossa hankintaviranomainen toimii paitsi omaan lukuunsa, myös muiden erikseen mainittujen hankintaviranomaisten lukuun. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee, sallitaanko hankintadirektiiveissä 2004/18/EY ja 2014/24/EU sellaisen puitejärjestelyn tekeminen, jossa ei ole määritetty niiden suoritusten määrää, joita nämä muut hankintaviranomaiset voivat tilata, kun ne tekevät kyseisen puitejärjestelyn mukaisia myöhempiä sopimuksia. Toiseksi kansallinen tuomioistuin kysyy, voidaanko hankintojen laajuus määrittää viittaamalla viranomaisten tavanomaisiin tarpeisiin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (3.8.2017), että kyseessä olevan kaltainen puitejärjestely on sallittu edellyttäen, että puitejärjestelyn laajuus kokonaisuudessaan on ilmaistu hankintadirektiivien edellyttämällä tavalla ja että yksittäiset sopimukset eivät yhteensä ylitä tätä määrää. Toisen kysymyksen osalta *Suomi* katsoi, että hankintojen laajuutta ei voida määrittää pelkästään viittaamalla viranomaisten tavanomaisiin tarpeisiin.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona* antoi ratkaisuehdotuksensa 3.10.2018.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 19.12.2018 antamassaan tuomiossa kielletyksi menettelyksi sen, että hankintaviranomaiset, jotka eivät ole puitejärjestelyn allekirjoittajina, eivät määritä niiden suoritusten määrää, jotka voidaan tilata niiden tehdessä myöhempiä hankintasopimuksia tämän puitejärjestelyn mukaisesti. Riittävää ei myöskään ole määrittää suoritusten määrä viittamalla niiden tavanomaisiin tarpeisiin. Unionin tuomioistuimen mukaan näin tehtäessä loukattaisiin avoimuusperiaatetta ja kyseisestä puitejärjestelystä kiinnostuneiden taloudellisten toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

1. Asia C-430/17, *Walbusch Walter Busch*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Kuluttajaoikeusdirektiivi 2011/83/EU – Etämyynti – Elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet – Kevennetyn tiedonantovelvoitteen soveltamisala – Etäviestimen sisältämän tilan arvioinnissa käytettävät kriteerit

Asian käsittely: Saksan korkein oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee kuluttajaoikeusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan tulkintaa. Kyseissä kohdassa säädetään elinkeinonharjoittajan kevennetystä tiedonantovelvoitteesta. Kyse on poikkeuksesta, jota voidaan soveltaa etäsopimuksen tekemiseen silloin, kun etäviestimessä on rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten. Tuomioistuin tiedustele, arvioidaanko etäviestimen tilarajoitteita etäviestimen teknisten (abstraktien) ominaisuuksien vai elinkeinonharjoittajan valitsemien etäviestimen (konkreettisten) ominaisuuksien kannalta. Lisäksi kyse on siitä, täyttääkö elinkeinonharjoittaja kevennetyn tiedonantovelvoitteensa ilmoittamalla pelkästään peruuttamisoikeuden olemassaolosta vai onko samalla annettava myös muita peruuttamisoikeutta koskevia tietoja ja siitä, onko tällaisessa tilanteessa kuluttajalle aina annettava sopimuksen tekemisen yhteydessä direktiivin mukainen malliperuuttamislomake.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.10.2017), että merkityksellistä direktiivin 8 artiklan 4 kohtaa sovellettaessa on se, onko etäviestimessä (abstraktisti) luonteensa vuoksi rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten. Tällaista etäviestintä käytettäessä ei ole riittävää ilmoittaa kuluttajalle ainoastaan peruuttamisoikeuden olemassaolosta vaan elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle kaikki peruuttamisoikeuden käyttämiseen tarvittavat tiedot, mutta malliperuuttamislomakkeen liittämistä mukaan ei edellytetä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Tanchev katsoi 20.9. antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että merkityksellistä direktiivin 8 artiklan 4 kohtaa sovellettaessa on se, onko etäviestimessä (abstraktisti) luonteensa vuoksi rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten. Julkisasiamies katsoi edelleen olevan direktiivin vastaista, että etäviestintä käytettäessä peruuttamisoikeutta koskevat tiedot sisältävät pelkästään tiedon peruuttamisoikeuden olemassaolosta ja että malliperuuttamislomaketta ei tarvitse liittää etäviestimeen ennen etäsopimuksen tekemistä.

2. Asia C-449/17, *A & G Fahrschul- Akademie*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Koulu- ja yliopisto-opetuksen vapautus arvonlisäverosta – Autokouluopetus

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedustele, tuleeko yksityisen ajokoulun antama autokouluopetus B- ja C1- luokan ajo-oikeuden saamiseksi vapauttaa arvonlisäverosta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.11.2017), että arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan i alakohdassa ei edellytetä sitä, että jäsenvaltioiden olisi vapautettava arvonlisäverosta autokouluopetus B- ja C1- luokan ajo-oikeuden saamiseksi. Kyseisessä kohdassa säädetyn vapautuksen osalta jäsenvaltioilla on harkintavaltaa ensinnä sen suhteen, mitä kansallisessa koulutusjärjestelmässä annetaan julkisoikeudellisten yhteisöjen opetustehtäväksi, ja toiseksi sen osalta, miten määritellään yksityiset laitokset, joilla on vastaavia päämääriä kuin julkisoikeudellisilla yhteisöillä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Szpunar katsoi 3.10. antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan i alakohdassa on tulkittava niin, että säännöksessä tarkoitettu koulu- ja yliopisto-opetuksen käsite ei kata autokouluopetusta B- ja C1-luokan ajo-oikeuden saamiseksi.

3. Asia C-578/17, Hartwall

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tavaramerkkidirektiivi 2008/95/EY – Tavaramerkin rekisteröiminen – Väritavaramerkki – Erottamiskyky – Merkin graafinen esitys

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus tiedusteleo unionin tuomioistuimelta, voidaanko kuviomuodossa esitetty, tietyn väriyhdistelmän sisältävä merkki rekisteröidä hakemuksen mukaisesti väritavaramerkkinä vai onko kyse kuviotavaramerkistä. Rekisteröintihakemuksen mukaan tavaramerkki koostuisi graafisen kuvauksen esittämällä tavalla sinisestä nauhasta, jonka reunoilla on ohut harmaa reunus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (11.1.2018) ja asian suullisessa käsittelyssä (6.9.2018), että hakemuksessa on kyse kuviotavaramerkistä, koska sen erottamiskyky ei perustu väriin tai väriyhdistelmään sinänsä, vaan tavaramerkki on esitetty hakemuksessa kuviomuotoisena esityksenä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Saugmandsgaard Øe* katsoi 22.11.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että tavaramerkkiä ei voida rekisteröidä värimerkkinä, jos se on esitetty graafisesti kuviomerkkinä. Tällaisessa tilanteessa hakijan hakeman suojan tarkkaa kohdetta ei ole mahdollista määrittää hakemuksen sisältämien ristiriitaisuuksien vuoksi.

4. Asia C-695/17, Metirato

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Perintädirektiivi 2010/24/EU – Verojen perintä toisen jäsenvaltion viranomaisen puolesta – Keskinäinen avunanto veroihin liittyvien saatavien perinnässä – Takaisinsaanti konkurssipesään

Asian käsittely: Helsingin käräjäoikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee sitä, miten perintädirektiivin 2010/24/EU säännöksiä tulee tulkita tilanteessa, jossa on kyse toisen jäsenvaltion verosaatavien takaisinperinnästä konkurssipesään. Asian taustalla on tilanne, jossa Viron verohallinto on tehnyt perintädirektiivin 10 artiklan nojalla Suomen verohallinnolle perintäpyynnön Metirato Oy -nimiseltä yhtiöltä perittäviä verosuorituksia varten. Ennakkoratkaisupyynnöllä pyritään selvittämään, kumpi jäsenvaltio toimii vastaajana takaisinsaantia konkurssipesään koskevassa asiassa. Lisäksi tiedustellaan, tuleeko direktiiviä tulkita siten, että perityt varat säilyvät erillisinä eivätkä ne sekoitu perintäpyynnön vastaanottaneen valtion varallisuuteen, vai siten, että niitä peritään omien saatavien rinnalla, jolloin ne sekaantuvat perintäpyynnön vastaanottavan valtion varoihin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.3.2018), että perintädirektiivi koskee ainoastaan virka-apua toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden saatavien perimiseksi, eikä siten sovellu nyt esillä olevaan riita-asiaan. Suomi totesi, että esillä olevan kaltaisiin takaisinsaantia konkurssipesään koskevaan kanteisiin sovelletaan maksukyvyttömyysasetusta (EY) N:o 1346/2000. Saatava ei sekaannu perintäpyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion varallisuuteen, koska se antaa ainoastaan saatavan perintään liittyvää hallinnollista virka-apua ja toimii välikätenä saatavan perinnässä toisen jäsenvaltion viranomaisen pyynnöstä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bobek* katsoi 22.11.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että direktiiviä 2010/24/EU on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kanne, jolla riitautetaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomaisten sen oman lainsäädännön mukaisesti toteuttaman täytäntöönpanotoimen pätevyys, on nostettava tätä jäsenvaltiota (sen viranomaisia) vastaan.

5. Yhdistetyt asiat C-582/17 ja C-583/17, H. ym.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Dublin III -asetus – Hakemuksesta vastuussa olevan valtion määrittäminen – Siirtopäätös – Muutoksenhaku siirtopäätökseen

Asioiden käsittely: Asioiden taustalla on tilanne, jossa henkilö on jättänyt Saksassa ensimmäisen turvapaikkahakemuksen ja matkustanut sen jälkeen Alankomaihin. Henkilö on jättänyt Alankomaissa uuden turvapaikkahakemuksen ja katsonut, että Alankomaiden tulisi käsitellä hänen hakemuksensa, sillä hänen aviopuolisonsa on saanut turvapaikan Alankomaista. Alankomaiden maahanmuuttoviranomainen on kuitenkin tehnyt hakijasta

takaisinottopyynnön Saksan viranomaisille, eikä se ole tällöin tutkinut sitä, mikä valtio on Dublin III -asetuksen perusteella vastuussa hakijan hakemuksesta. Saksan hyväksyttyä takaisinottopyynnön maahanmuuttoviranomaisen on päättänyt siirtää hakijan Saksaan ja jättänyt uuden hakemuksen tutkimatta. Hakija on vastustanut siirtopäätöstä vetoamalla siihen, että Alankomaat on Dublin III -asetuksen perusteella vastuussa hakemuksen käsittelystä.

Alankomaiden ylin hallintotuomioistuin (Raad van State) tiedustelee ennakkoratkaisupyynnöillään sitä, vastaako turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan Dublin-valtion määrittämisestä vain yksi jäsenvaltio ja voiko ulkomaalainen näin ollen vedota Dublin III -asetuksen III luvussa, erityisesti 9 artiklassa, esitettyihin vastuuperusteisiin ainoastaan kyseisessä Dublin-valtiossa. Lisäksi kyse on siitä, riippuuko ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus siitä, onko ensimmäisen hakemuksen osalta jo tehty päätös tai onko ulkomaalainen peruuttanut hakemuksen ennen aikaisesti.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.1.2018) ja asian suullisessa käsittelyssä (4.9.2018), että hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään ainoastaan yhden kerran, minkä jälkeen toisessa valtiossa tehdyn hakemuksen osalta sovelletaan takaisinottomenettelyä, jolloin siirtopäätöksen tekevän viranomaisen ei tule pääasioiden kaltaisissa olosuhteissa soveltaa Dublin III -asetuksen III luvun vastuuperusteita. Näin ollen tällaista siirtopäätöstä koskevassa muutoksenhaussa kolmannen maan kansalainen ei voi vedota siihen, että siirtopäätös on tehty vastoin Dublin III -asetuksen vastuuperusteita. Ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus ei ole riippuvainen siitä, onko ensimmäisestä hakemuksesta jo tehty päätös tai onko ulkomaalainen peruuttanut sen ennen aikaisesti.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: 29.11. Julkisasiamies Sharpston katsoi 29.11. antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että henkilön jätettyä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen yhdessä jäsenvaltiossa ja matkustettua sen jälkeen toiseen jäsenvaltioon, jossa hän jättää toisen hakemuksen, on toimivaltaisen viranomaisen uudessa jäsenvaltiossa sovellettava merkityksellisiä III luvun perusteita. Näiden vastuuperusteiden oikea soveltaminen kuuluu myös kansallisen tuomioistuimen valvontavaltaan. Julkisasiamies Sharpston katsoi edelleen, ettei se, onko ensimmäisessä jäsenvaltiossa jo tehty päätös hakemuksesta tai peruuttaako hakija tällaisen hakemuksen, ole välttämättä ratkaisevaa arvioitaessa sitä, mikä valtio on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

6. Asia C-411/17, *Inter-Environnement Wallonie et Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Espoon yleissopimus – Århusin yleissopimus – YVA-direktiivi 2011/92/EU – Luontodirektiivi 92/43/ETY – Lintudirektiivi 2009/147/EU – Ympäristövaikutusten arviointi – Yleisön kuuleminen – Ydinvoimalan sähkön tuotantoluvan jatkaminen

Asian käsittely: Belgian perustuslakituomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisupyynnössään, onko ydinvoimalaitoksen sähkön tuotantoluvan jatkaminen tai uusiminen yksin tai yhdessä siihen tehtävien nuorennusinvestointien ja turvallisuuteen liittyvien parannustöiden kanssa tulkittava sellaiseksi hankkeeksi, jonka toteuttaminen edellyttää lupaprosessin yhteydessä Espoon yleissopimuksessa, Århusin yleissopimuksessa, YVA-direktiivissä, luontodirektiivissä tai lintudirektiivissä asetettujen ympäristövaikutusten arviointiin ja yleisön osallistumiseen liittyvien menettelyjen toimeenpanemista.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (4.11.2017) ja asian suullisessa käsittelyssä (10.9.2018), että Espoon yleissopimuksen 2-6 artiklaa tai Århusin yleissopimuksen 6 artiklaa ei automaattisesti sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin toimiin, joilla pidennetään ydinvoimalan sähköntuotantolupaa tai muutetaan ydinvoimalan käyttöluvan ehtoja. Artiklat voivat tulla sovellettavaksi, mikäli kyseisistä toimista voi todennäköisesti aiheutua uusia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ydinvoimaloihin tehtävät investoinnit ja turvallisuuteen liittyvät parannustyöt eivät ole automaattisesti omiaan muodostamaan YVA-direktiivissä tai luontodirektiivissä tarkoitettua hanketta tai hankkeen muutosta. Sähkön tuotantoluvan jatkaminen yhdessä voimalaan tehtyjen investointien kanssa voi tarkoittaa hankkeen muutosta, mikäli investoinneista voi olla merkittävää lisähaittaa ympäristölle.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Kokott katsoi 29.11. antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että direktiivin 2011/92 mukainen hankkeen käsite, kun sitä tulkitaan Århusin ja Espoon yleissopimusten mukaisesti, sisältää tähänastisesta oikeuskäytännöstä poiketen ydinvoimalaitoksen teollisen sähköntuotannon jatkamisen kymmenellä vuodella. Edelleen, kun hankkeeseen liittyy luvan myöntäminen sellaisille töille tai sellaiselle kaajoamiselle, joilla tai jolla muutetaan tai laajennetaan laitosta, muodostaa ydinvoimalaitoksen teollisen sähköntuotannon jatkaminen direktiivissä 2011/92 tarkoitettun luvan myöntämisen hankkeelle. Mikäli ydinvoimalaitoksen käyttöajan jatkamista ei jo itsessään pidetä hankkeena, on sen käytön jatkaminen yhdessä laitosten parantamiseksi toteutettavien rakennustoimenpiteiden kanssa direktiivissä 2011/92 tarkoitettu hankkeen muutos. Ydinvoimalaitoksen teollisen sähköntuotannon jatkamista on joka tapauksessa pidettävä direktiivissä 92/43/ETY tarkoitettuna hankkeena, jolloin sen vaikutukset direktiivissä suojellun alueen koskemattomuuteen on arvioitava.

7. Asia C-347/17, A e.a

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Siipikarja – Teurastaminen – Hygieniasäännöt – Eläimistä saatavia elintarvikkeita koskeva hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004 - Näkyvän saastumisen puhdistaminen

Asian käsittely: Hollantilaisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntö koskee eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevan hygienia-asetuksen liitteen säännösten tulkintaa. Kansallinen tuomioistuin kysyy, onko asetuksen säännöksiä tulkittava siten, että siipikarjan ruhoissa ei enää sisäelinten poistamisen ja puhdistuksen jälkeen saa olla lainkaan näkyvää saastumista. Ennakkoratkaisupyyntöä tiedustellaan myös, miten saastumisen määritelmä on tulkittava ja milloin näkyvä saastuminen on puhdistettava. Asiassa on kyse myös viranomaisten tarkastusvaltuuksista.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.9.2017), että siipikarjan ruhoissa ei saa olla näkyvää saastumista suolistuksen ja puhdistuksen jälkeen ja joka tapauksessa puhdistuksen tulee tapahtua ennen jäädytystä. Saastumisen määritelmä kattaa sekä ulosteen, sapon että kuvun sisällön aiheuttaman saastumisen. Viranomaisten tarkastusvaltuuksien osalta *Suomi* katsoi, että viranomaisilla on oikeus poimia ruhoja teurastuslinjalta missä tahansa vaiheessa ja tarkastaa saastuminen myös siipikarjan rasvakudoksen alta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Bobek katsoi 13.12.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että asetuksen (EY) N:o 853/2004 säännöksiä on tulkittava siten, että siipikarjan ruhoissa ei enää sisäelinten poistamisen ja puhdistuksen jälkeen saa olla lainkaan saastumista; että säännöksiä sovelletaan ulosteen, sapon ja kuvun sisällön aiheuttamaan saastumiseen; että puhdistuksen on tapahduttava sisäelinten poistamisen jälkeen mutta ennen jäädytystä; ja että toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä tarkastuksia missä tahansa teurastuskäsittelyn vaiheessa, myös puhdistuksen jälkeen.

2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia C-616/17, Blaise ym.

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Kasvinsuojeluaineasetus 1107/2009/EY – Asetuksen pätevyys – Tehoaineiden hyväksyntä – Kasvinsuojeluaineiden hyväksyntä – Ennalta varautumisen periaate

Asian käsittely: Ranskalaisen tuomioistuimen tekemän ennakkoratkaisupyyntöä tarkoituksena on selvittää, onko kasvinsuojeluaineasetus 1107/2009/EY pätevä. Kansallinen tuomioistuin epäilee sitä, onko kasvinsuojeluaineasetus ennalta varautumisen periaatteen mukainen. Tuomioistuimen epäilykset liittyvät 1) kasvinsuojeluaineen sisältämien tehoaineiden määrittämiseen, 2) ainoastaan luvanhakijan suorittamiin kasvinsuojeluaineiden testeihin, 3) kasvinsuojeluaineen sisältämien useiden tehoaineiden yhteisvaikutuksen arviointiin ja 4) kasvinsuojeluaineiden mahdollisten toksisuusvaikutusten arvioinnin suppeuteen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.2.2018), ettei asetuksen pätevyyttä voida arvioida sen perusteella, onko se ennalta varautumisen periaatteen mukainen. Toissijaisesti *Suomi* katsoi asetuksen joka tapauksessa

olevan pätevä, koska asetuksen säännökset varmistavat asianmukaisella tavalla ennalta varautumisen periaatteen noudattamisen.

2. Asia C-607/17, *Memira*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Välitön verotus – Toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden tappioiden vähentämisoikeus – Sulautuminen – Tytäryhtiö– Lopulliset tappiot – Sijoittautumisvaltion lainsäädännön rajoitusten huomioiminen – Sijoittautumisoikeus (SEUT 49 artikla)

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee emoyhtiön oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan tytäryhtiön niin sanotut lopulliset tappiot rajat ylittävissä sulautumisessa. Kyse on erityisesti siitä, mikä merkitys on annettava niille oikeudellisille rajoituksille, joita tytäryhtiön sijaintivaltiossa on asetettu tappioiden vähentämiselle sulautumisen yhteydessä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018) ja suullisessa käsittelyssä (24.10.2018), että yhtiöllä ei ole oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan tytäryhtiön lopullisia tappioita, mikäli tytäryhtiön sijaintivaltiossa emoyhtiön ei ole sallittua vähentää tytäryhtiön tappiota vastaavanlaisen yritysjärjestelyn yhteydessä.

3. Asia C-608/17, *Holmen*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Välitön verotus – Toisessa jäsenvaltiossa syntyneiden tappioiden vähentämisoikeus – Sulautuminen – Tytäryhtiö – Lopulliset tappiot – Sijoittautumisvaltion lainsäädännön rajoitusten huomioiminen – Sijoittautumisoikeus (SEUT 49 artikla)

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee emoyhtiön oikeutta vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan alakonsernin niin sanotut lopulliset tappiot. Kysymykset koskevat erityisesti sitä, mikä merkitys on annettava tytäryhtiön välilliselle omistukselle, ja niille rajoituksille, joita tytäryhtiön sijaintivaltiossa on asetettu konsernin sisäiselle tappiontasaukselle.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018) ja suullisessa käsittelyssä (24.10.2018), että sijoittautumisoikeus ei edellytä, että jäsenvaltiossa sijaitseva emoyhtiö saa vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan, muun kuin suoraan omistetun tytäryhtiön lopulliset tappiot. Toiseksi *Suomi* katsoi, että tappiota ei katsota lopulliseksi siltä osin kuin sitä ei tytäryhtiön sijaintivaltion sääntöjen mukaisesti ole voitu kuitata siellä tiettyinä vuosina syntyneitä voittoja vastaan. Lopuksi esillä olevan kaltaisessa tilanteessa on otettava huomioon ne tytäryhtiön sijaintivaltion oikeudelliset rajoitukset, jotka koskevat muiden kuin tappiota tehneen yhtiön mahdollisuutta vähentää tappio.

4. Yhdistetyt asiat C-609/17 ja C-610/17, *Terveys- ja sosiaalialan neuvottelujärjestö TSN ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Vuosiloman siirtäminen työkyvyttömyyden takia – Neljän viikon vähimmäisvuosiloma – Työaikadirektiivi 2003/88/EY – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohta (oikeus paljakkaiseen vuosilomaan)

Asioiden käsittely: Suomen työtuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle kaksi ennakkoratkaisupyyntöä, jotka koskevat työaikadirektiivin sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan tulkintaa. Työtuomioistuin haluaa ennakkoratkaisukysymyksillään selvittää, onko työaikadirektiivi tai perusoikeuskirja esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan työntekijällä, joka on työkyvytön vuosilomansa alkaessa tai aikana, ei ole oikeutta saada siirrettyä lomaansa siltä osin kuin kyse on neljä viikkoa ylittävistä lomasta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.2.2018), että työaikadirektiivi ei ole esteenä säännöstölle, jonka mukaan työntekijällä, jonka sairaudesta johtuva työkyvyttömyys alkaa ennen vuosilomaa tai vuosiloman aikana, ei ole oikeutta saada siirretyksi vuosilomaan sisältyviä työkyvyttömyyspäiviä silloin, kun siirtämättä jättäminen ei vähennä työntekijän oikeutta neljän viikon vuosilomaan. Lisäksi *Suomi* katsoi, että perusoikeuskirjan 31 artik-

lan 2 kohdasta ei seuraa laajempaa oikeutta vuosilomaan kuin mitä turvataan työaikadirektiivissä, jossa konkretisoidaan vuosilomaoikeuden vähimmäistaso.

5. Asia C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Susien metsästys poikkeusluvalla – Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan edellytykset – Kannanhoidollinen metsästys

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan edellytysten tulkintaa suden metsästyksen poikkeuslupaa koskevassa kansallisessa päätöksenteossa. Korkein hallinto-oikeus haluaa tietää, voidaanko poikkeuslupia kannanhoidolliseen metsästyksen myöntää luontodirektiivin kyseisen poikkeussäännöksen nojalla ja mitä seikkoja arvioinnissa voidaan ottaa huomioon. Se tiedustelee etenkin, voidaanko kannanhoidollista metsästystä perustella sillä, ettei ”muuta tyydyttävää ratkaisua” salametsästyksen estämiseksi ole ja miten ”lajien kantojen suojelun tasoa” on tällaisessa tilanteessa arvioitava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.3.2018), että kannanhoidollista metsästystä tarkoittavia poikkeuslupia voidaan myöntää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla; tältä osin merkityksellistä on, että poikkeuslupaharkinta perustuu valtakunnalliseen hoitosuunnitelmaan ja asetuksella säädettyyn saaliiksi saatujen eläinyksilöiden vuosittaiseen enimmäismäärään. Kannanhoidollisen metsästyksen sallimiseksi jäsenvaltion viranomaisen tulee osoittaa, että muuta tyydyttävää ratkaisua salametsästyksen ehkäisemiseksi ei ole. Lajien kantojen suojelun tasoa koskevaa edellytystä on arvioitava lähtökohtaisesti koko jäsenvaltion alueella, minkä lisäksi aluekohtainen tarkastelu on mahdollista.

6. Asia C-724/17, Skanska ym.

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Kilpailuoikeudellinen vahingonkorvaus – SEUT 101 artiklan vastainen kartelli – Korvausvastuun siirtyminen yritysjärjestelyssä – Taloudellinen seuraanto

Asian käsittely: Suomen korkeimman oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 101 artiklan vastaisesta kartellista aiheutuneen vahingon korvaamista tilanteessa, jossa rikkomiseen syyllistynyt yhtiö on myyty uudelle omistajalle, joka on purkanut kyseisen yhtiön ja jatkanut sen liiketoimintaa. Korkein oikeus kysyy *ensiksi*, määritetäänkö vastuussa oleva taho suoraan SEUT 101 artiklaa soveltamalla vai kansallisten sääntöjen perusteella. *Toiseksi* korkein oikeus tiedustelee, onko unionin oikeuden kanssa ristiriidassa sellainen kansallinen säännöstö, jonka mukaan uusi omistaja ei ole vastuussa kilpailua rajoittaneesta menettelystä aiheutuneen vahingon korvaamisesta, vaikka korvauksen saaminen purelta yhtiöltä olisi käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa. *Kolmanneksi* pyyntö koskee sitä, muodostaako tehokkuusvaatimus esteen sellaiselle tulkinalle, joka asettaa korvausvastuun edellytykseksi sen, että yritysjärjestely on toteutettu keinotekoisesti kilpailuoikeudellisen vahingonkorvausvastuun välttämiseksi, tai ainakin sen, että yhtiö on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää kilpailurikkomuksesta toteuttaessaan yritysjärjestelyn.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.4.2018), että vastuussa oleva taho määritetään kansallisten sääntöjen perusteella ottaen huomioon unionin oikeuden tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteet. *Toisen* kysymyksen osalta *Suomi* katsoi, että unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen säännöstö, jonka mukaan ostajayhtiö ei kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ole vastuussa kilpailua rajoittaneesta menettelystä aiheutuneen vahingon korvaamisesta. *Kolmanteen* kysymykseen *Suomi* vastasi, että korvausvastuun edellytykseksi ei voida asettaa sitä, että yritysjärjestely on toteutettu keinotekoisesti kilpailuoikeudellisen vahingonkorvausvastuun välttämiseksi, eikä sitä, että yhtiö on tiennyt tai sen olisi pitänyt tietää kilpailurikkomuksesta toteuttaessaan yritysjärjestelyn.

7. Yhdistetyt asiat C-4/18 ja 5/18, Winterhoff

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Postidirektiivi 97/67/EY – Yleispalvelun tarjoaja – Yleispalvelu – Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Julkisen postilaitoksen palvelujen suoritus

Asioiden käsittely: Saksalaisen tuomioistuimen esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen tarkoituksena on selvittää postidirektiivin yleispalvelun tarjoajan ja yleispalvelun käsitteitä sekä arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettun julkisen postilaitoksen palveluja koskevan verottomuuden soveltamisalaa. Pääasioissa on kyse siitä, tuleeko kantajana olevien yritysten maksaa arvonlisäveroa tarjoamistaan palveluista, joissa on kyse virallisten tiedoksiantojen suorittamisesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (12.4.2018), ettei kantajia voida pitää postidirektiivissä tarkoitettuna yleispalvelun tarjoajana eikä sen harjoittamaa toimintaa yleispalveluna. Tästä seuraa, ettei pääasiassa kyseessä olevaa toimintaa voida vapauttaa arvonlisäverosta.

8. Asia C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Sähkökauppadirektiivi 2000/31/EY – Hosting-palvelun tarjoaja – Laiton toiminta – Yleinen valvontavelvollisuus

Asian käsittely: Itävaltalainen tuomioistuin (Oberster Gerichtshof) tiedustelee ennakkoratkaisupyyntöllä sitä, estääkö sähkökauppadirektiivin 15 artikla asettamasta hosting-palvelun tarjoajalle velvollisuutta poistaa verkkoalustaltaan ilman erillistä yksittäistä pyyntöä sellainen laiton sisältö, joka julkaistaan samassa sanamuodossa tai vastaavassa sanamuodossa kuin sellainen sisältö, joka on jo julkaistu ja jonka sisällön laittomuus on tuomioistuimen menettelyssä arvioitu. Sähkökauppadirektiivin 15 artiklassa kielletään jäsenvaltioita asettamasta hosting-palvelun tarjoajalle yleistä velvollisuutta valvoa siirtämiään ja tallentamia tietoja tai yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita. Asiassa on kyse myös tällaisen velvoitteen maantieteellisestä rajaamisesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.4.2018), että sähkökauppadirektiivin 15 artikla on esteenä määräykselle, joka velvoittaa hosting-palvelun tarjoajan ilman erillistä yksittäistä pyyntöä poistamaan alustaltaan kaiken sisällön, joka esitetään samassa sanamuodossa tai merkitykseltään vastaavassa sanamuodossa kuin jo julkaistu laittomaksi todettu sisältö. Direktiivin 15 artikla ei kuitenkaan ole esteenä kansalliseen oikeuteen perustuvalla määräyksellä, jolla veloitetaan verkkoalustana toimiva hosting-palvelun tarjoaja ilman erillistä yksittäistä pyyntöä poistamaan saman käyttäjän samassa sanamuodossa alustalle uudelleen tallentama laiton sisältö kyseisen jäsenvaltion alueella.

9. Asia C-74/18, *A*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Solvenssi II -direktiivi 2009/138/EY – Vakuutusmaksuvero – Vakuutusmaksuveron kantamiseen oikeutettu jäsenvaltio – ”Warranty & indemnity” -vakuutus – Verovastuuseen liittyvä vakuutus

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun direktiivin 2009/138/EY (Solvenssi II -direktiivi) mukaista jäsenvaltion oikeutta kantaa veroja vakuutus sopimuksiin liittyvistä vakuutusmaksuista. Asiassa on kyse sen määrittämisestä, mikä jäsenvaltio on toimivaltainen kantamaan vakuutusmaksuveroa yrityskaupan osapuolten ottamien ”warranty & indemnity”- ja verovastuuvakuutusten osalta. Solvenssi II -direktiivin mukaan ratkaisevaa asiassa arvioinnissa on se, missä jäsenvaltiossa vakuutuksen kattama riski sijaitsee.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.5.2018), että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten vakuutusten kattama riski sijaitsee aina yrityskaupan kohdeyhtiön sijaintijäsenvaltiossa. Näin ollen vakuutusmaksuveron on oikeutettu kantamaan yrityskaupan kohdeyhtiön sijaintijäsenvaltio.

10. Asia C-102/18, *Brisch*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Perintöasetus (EU) N:o 650/2012 – Eurooppalainen perintötodistus – Velvollisuus käyttää vakiomuotoista lomaketta

Asian käsittely: Saksalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee perintöasetuksen ja sitä koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1329/2014 tulkintaa. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko eurooppalaista perintötodistusta koskeva hakemus jätettävä täytäntöönpanoasetuksessa vahvistetulla lomakkeella vai onko tämän lomakkeen käyttö pelkästään vapaaehtoista.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.5.2018), että perintötodistuksen hakemista koskevaa perintöasetuksen 65 artiklan 2 kohtaa ja hakulomakkeen vahvistamista koskevaa täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että täytäntöönpanoasetuksen liitteenä olevaa lomaketta IV ei ole välttämätöntä käyttää haettaessa eurooppalaista perintötodistusta vaan sen käyttäminen on vapaaehtoista.

11. Asia C-294/18, *Oulun Sähkönmyynti*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Energiatehokkuusdirektiivi 2012/27/EU – Laskun maksuttomuuden vaatimus – Sähkön perusmaksun alentaminen e-laskutuksen yhteydessä

Asian käsittely: Suomen markkinaoikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa sähkön vähittäismyyjä on myöntänyt sähkön kuukausittaisesta perusmaksusta yhden euron suuruisen alennuksen e-laskutusasiakkaille. Markkinaoikeus tiedustelee etenkin, merkitseekö kyseisen alennuksen myöntäminen sitä, että muun kuin e-laskutustavan valinneet loppukäyttäjät eivät ole saaneet laskujaan maksutta, kuten energiategohkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa edellytetään, ja seuraako unionin oikeudesta erityisiä vaatimuksia, jotka tulisi ottaa huomioon, kun määrätään palautettavaksi energiategohkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan vastaisesti perittyjä maksuja.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.6.2018), että sähkön perusmaksun alentaminen e-laskutusasiakkailta on vastoin energiategohkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädettyä. Sen vaikutus on tosiasiallisesti sama kuin jos muilta asiakkailta perittäisiin maksu laskun toimittamisesta. Maksuja palautettavaksi määrättäessä puolestaan noudatettavaksi tulee energiategohkuusdirektiivin 13 artikla, jonka mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Suomen mukaan maksujen määrääminen palautettavaksi täyttää tämän edellytyksen.

12. C-277/18, *Henkel Ibérica Portugal*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Kuluttajansuoja – Tuoteturvallisuusdirektiivi 2001/95/EY – Tavaroiden vapaa liikkuvuus – SEUT 34 ja 36 artikla – Kuluttajien terveyttä ja turvallisuutta vaarantavat tuotteet – Lelua muistuttavien pakkausten kieltäminen – WC-raikastimet – Tiskiaineet

Asian käsittely: Portugalilainen tuomioistuin kysyy, voiko jäsenvaltio kieltää lelua muistuttavien WC-raikastinten ja tiskiainepakkausten saattamisen markkinoille. Koska kyseiset tuotteet voidaan ulkonäkösä vuoksi sekoittaa leluihin, ne voivat normaalin ja kohtuudella ennakoitavissa olevan käytön yhteydessä vaarantaa lasten terveyden.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (10.8.2018), että kansallinen järjestelmä, jossa kielletään kyseessä olevan kaltaisten tuotteiden markkinoille saattaminen, jotka voivat normaalin ja kohtuudella ennakoitavissa olevan käytön yhteydessä vaarantaa lasten terveyden, on tuoteturvallisuusdirektiivin 2001/95/EY mukainen.

13. Asia C-371/18, *Sky ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Tavaramerkkiasetus (EU) 2017/1001 – Tavaramerkkidirektiivi (EU) 2015/2436 – EU-tavaramerkin ja kansallisen tavaramerkin pätevyys – Tavaramerkkihakemuksessa mainittujen tavaroiden ja palvelujen eritelmien selkeys ja täsmällisyys – Vilpillinen mieli

Asian käsittely: Brittiläinen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä tavaramerkin loukkausta koskevaa kannetta käsitellessään. Asiassa on kyse siitä, ovatko kantajan rekisteröimät EU-

tavaramerkit ja kansallinen tavaramerkki rekisteröity pätevästi unionin tavaramerkkilainsäädännön nojalla, kun tavaramerkkihakemuksissa mainittujen tavaroiden ja palvelujen eritelmit ovat hyvin yleisluonteisia ja kun kantajalla ei ollut aikomustakaan käyttää tavaramerkkejä kaikkia eritelmien kattamia tavaroita ja palveluja varten.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (10.9.2018), ettei jo rekisteröityjä tavaramerkkejä voida katsoa pätemättömiksi sen perusteella, että tavaramerkkien tavara- ja palveluluettelo mahdollisesti myöhemmin tavaramerkkien rekisteröinnin jälkeen katsotaan epäselväksi tai epätäsmälliseksi, sillä tällainen arviointi on suoritettava tavaramerkkien rekisteröintivaiheessa. Suomen mukaan myöskään pelkästään sen, ettei hakijalla ollut hakemusta jättäessään aikomusta käyttää tavaramerkkiä kaikkia niitä tavaroita ja palveluja varten, joille tavaramerkin rekisteröintiä haettiin, ei voida yksinään katsoa osoittavan mitättömyyteen johtavaa vilpillistä mieltä, vaan asiaa on tarkasteltava kokonaisuutena.

C-433/18, Aktiva Finants

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Bryssel I -asetus – Muutoksenhaku asetuksen nojalla annettuun päätökseen – Kansallinen jatkokäsittelylupamenettely – Muutoksenhakukeinot – Kontradiktorisuuden vaatimus

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus (KKO) on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka liittyy tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan nk. Bryssel I -asetuksen tulkintaan. Ennakkoratkaisupyyntö taustalla on tilanne, jossa Helsingin käräjäoikeus on Aktiva Finants -nimisen virolaisen yhtiön hakemuksesta julistanut Virossa annetun tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi suomalaista vastaajaa vastaan Suomessa. Vastaaja on valittanut päätöksestä Helsingin hovioikeuteen, joka ei kuitenkaan myöntänyt tälle asiassa jatkokäsittelylupaa, mistä vastaaja on valittanut KKO:een. KKO haluaa ennakkoratkaisupyyntönsä selvittää, onko jatkokäsittelylupamenettelyn sisältävä kansallinen muutoksenhakujärjestelmä yhteensopiva Bryssel I -asetuksen kummallekin asianosaiselle taattavia muutoksenhakuokeinoja sekä menettelyn kontradiktorisuutta eli vastavuoroisuutta koskevien vaatimusten kanssa.

I katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.10.2018), että jatkokäsittelylupamenettelyn sisältävä kansallinen muutoksenhakujärjestelmä täyttää Bryssel I -asetuksessa muutoksenhakuoikeudelle asetetut vaatimukset. Jatkokäsittelylupamenettely hovioikeudessa ei vaikuta osapuolten oikeuteen hakea muutosta käräjäoikeuden antamaan ratkaisuun, ja sen on katsottava täyttävän kontradiktorisuuden vaatimukset, koska menettely ei vääran valittajan vastapuolen puolustautumisoikeuksia missään tilanteessa.

14. C-454/18, Baltic Cable

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Sähkökauppa-asetus (EY) N:o 714/2009 – Sähkömarkkinadirektiivi 2009/72/EY – Rajayhdysjohto – Siirtoverkonhaltija – Yhteenliitännän jakamisesta saatujen tulojen käyttö – Sähkökauppa-asetuksen 16 artiklan 6 kohdan pätevyys

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee sähkökauppa-asetuksen (EY) N:o 714/2009 16 artiklan 6 kohtaa, jossa säädetään, mihin tarkoitukseen yhteenliitännän (rajayhdysjohdon) jakamisesta saatavat tulot on käytettävä. Tuomioistuin kysyy ensinnä, onko yritys, joka ainoastaan operoi rajayhdysjohtoa, siirtoverkonhaltija. Toiseksi kysymykset koskevat sitä, voidaanko sallia, että yritys, joka ainoastaan operoi rajayhdysjohtoa, voisi käyttää yhteenliitännän jakamisesta saamia tuloja tuottoihin tai ainakin rajayhdysjohdon käyttöön ja ylläpitoon. Lopuksi kansallinen tuomioistuin kysyy, onko kyseisen säännöksen soveltaminen yritykseen, joka ainoastaan operoi rajayhdysjohtoa, suhteellisuusperiaatteen vastaista ja onko kyseinen säännös sen vuoksi pätemätön.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (8.11.2018) ensinnä, että yritys, joka operoi ainoastaan rajayhdysjohtoa, on sähkömarkkinadirektiivin 2 artiklan 4 alakohdassa määritelty siirtoverkonhaltija. Toiseksi *Suomi* katsoi, että tällainen yritys voi käyttää yhteenliitännän jakamisesta saamia tuloja käyttöön, ylläpitoon ja tuottoihin sääntelyviranomaisten päättämän enimmäismäärän puitteissa. Lopuksi *Suomi* katsoi, että asiassa ei ole tuotu esille seikkoja, jotka antaisivat aihetta epäillä sähkökauppa-asetuksen 16 artiklan 6 kohdan pätevyyttä.

15. Asia C-476/18, PannonHitel

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Lennolle pääsyn epäämistä koskeva asetus 261/2004 – Lennon aikataulun muuttaminen – Lennon peruuttaminen – Lennon viivästyminen – Vakiokorvaus – Kuluttajasopimus – Kohtuuton sopimusehto

Asian käsittely: Unkarilaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyynnö liittyy tilanteeseen, jossa lentoliikenteen harjoittaja on yleisiin sopimusehtoihinsa sisältyvän lausekkeen nojalla ilmoittanut lentomatikustajille muuttavansa suunnitellun lennon aikataulua alle vuorokausi ennen lennon suunniteltua lähtöajankohtaa. Aikataulumuutoksesta johtuen kyseisille lentomatikustajille on aiheutunut yli kolmen tunnin ajan menetys alkuperäisen aikataulun mukaiseen lennon ilmoitettuun saapumisaikaan nähden. Tuomioistuin pyrkii ennakkoratkaisupyynnöllään selvittämään, onko kyseisillä lentomatikustajilla oikeus asetuksessa 261/2004 vahvistettuun vakio-korvaukseen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (2.11.2018), ettei lentoyhtiö ole voinut pääasian kaltaisissa olosuhteissa aikataulua muuttamalla vapautua velvollisuudesta maksaa asetuksen mukaista vakio-korvausta. Lennon peruuttamiseen ja lennon viivästymisen käsitteet sisältävät näin ollen myös tilanteet, joissa lentoliikenteen harjoittaja muuttaa lennon aikataulua. Tämän lisäksi Suomi toi esille, että siltä osin kuin on kyse kuluttajista, on lentoliikenteen harjoittajan yleisiin sopimusehtoihin sisältyvä ehto, jonka nojalla lentoliikenteen harjoittaja voi yksipuolisesti ja ilman sopimusehdoissa mainittua pätevää syytä muuttaa lennon aikataulua, sopimusehtodirektiivin nojalla kohtuuton eikä näin ollen sido kuluttajaa.

16. Asia C-495/18, YX

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tuomittujen siirtoa koskeva puitepäätös 2008/909/YOS – Vapausrangaistuksen täytäntöönpano toisessa jäsenvaltiossa – Vakituinen asuinpaikka – Perhe-, sosiaaliset, ammatilliset tai muut siteet – Tuomitun sosiaalisen kuntoutumisen edistäminen

Asian käsittely: Slovakialaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyynnö liittyy tilanteeseen, jossa Tšekin tasavallan viranomaiset ovat siirtäneet Slovakian kansalaiselle YX:lle annettujen vapausrangaistusten täytäntöönpanon Slovakiaan, missä YX:llä on vakituinen osoite. Slovakian viranomaiset ovat hyväksyneet YX:ää koskevien tuomioiden täytäntöönpanon Slovakiassa. YX on valittanut tästä päätöksestä, sillä hänen tosiasiallinen perhe-elämänsä on Tšekin tasavallassa, jolloin hänen tuomionsa tulisi panna täytäntöön siellä. Tuomioistuin pyrkii ennakkoratkaisupyynnöllään ennen kaikkea selvittämään, tulee ko tuomitun asuinpaikkaan perustuvan puitepäätöksen 4 artiklan 1(a) alakohdan mukaisen siirtopäätöksen tekävän tai sen hyväksyvän viranomaisen tutkia myös se, onko tuomitulla asuinpaikan lisäksi tosiasiallisia perhe-, sosiaalisia, ammatillisia tai muita siteitä asuinpaikkavaltioonsa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (13.11.2018), ettei puitepäätöksessä lähtökohtaisesti edellytä sen selvittämistä, onko tuomitulla tosiasiallisesti perhe-, sosiaaliset, ammatilliset tai muut siteet asuin- ja kansalaisuusvaltioonsa siirtopäätöstä tehtäessä tai sitä hyväksyttäessä. Puitepäätöksen tavoite edistää vapausrangaistukseen tuomitun henkilön mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan vapautumisensa jälkeen saavutetaan parhaiten menettelyillä, joiden perusteella tuomittu voidaan viipymättä siirtää tuomion antaneesta valtiosta sopivampaan täytäntöönpanovaltioon. Mikäli kuitenkin viranomaisen saa tuomittua kuultaessa tai muutoin tietoonsa seikkoja, joiden perusteella sen on aihetta epäillä, ettei tuomitulla ole asuin- ja kansalaisuusvaltiossaan perhe-, sosiaalisia, ammatillisia tai muita siteitä, on sen selvitettävä tällaisten siteiden tosiasiallinen olemassaolo.

17. C-578/18, Energiavirasto

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY 37 artikla – jakeluverkonhaltijan kuluttaja-asiakas – kansallisen sääntelyviranomaisen päätös – asianosaisasema – oikeus hakea muutosta

Asian käsittely: Korkeimman hallinto-oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa sähkön jakeluverkonhaltijan kuluttaja-asiakas on tehnyt Energiavirastolle tutkintapyyntönsä jakeluverkonhaltijan käyttämistä laskutustavoista. Energiavirasto on tutkintapyyntönsä johdosta tutkinut jakeluverkonhaltijan laskutustapojen lainmukaisuuden. Korkeimman hallinto-oikeuden tekemän ennakkoratkaisupyyntönsä tarkoituksena on selvittää, onko kuluttaja-asiakas katsottava sähkömarkkinadirektiivin 37 artiklan 17 kohdassa tarkoitetuksi osapuoleksi, jonka on voitava hakea muutosta Energiaviraston kyseisen valvontamenettelyn päätteeksi antamaan ratkaisuun. Lisäksi korkein hallinto-oikeus tiedustelee, voiko pääasian muutoksenhakijan kaltaisessa asemassa olevalla kuluttaja-asiakkaalla olla jollain muulla unionin oikeudesta seuraavalla perusteella oikeus osallistua asian käsittelyyn Energiavirastossa tai saada asiansa käsitellyksi kansallisessa tuomioistuimessa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (20.12.2018), kuluttaja-asiakas ole sähkömarkkinadirektiivin 37 artiklan 17 kohdassa tarkoitettu osapuoli ja ettei unionin oikeudesta muutoinkaan seuraa, että pääasian muutoksenhakijan kaltaisessa asemassa olevalla kuluttaja-asiakkaalla olisi oikeus osallistua asian käsittelyyn Energiavirastossa tai oikeutta saada asiansa käsitellyksi kansallisessa tuomioistuimessa. Tehdessään tutkintapyyntönsä Energiavirastolle kuluttaja-asiakas toimii ainoastaan ilmiantajan roolissa eikä kuluttaja-asiakas ole asianosainen Energiaviraston kyseisen tutkintapyyntönsä perusteella käynnistämässä mahdollisessa valvontamenettelyssä. Kuluttaja-asiakas voi saattaa asiansa kuluttajaviranomaisten käsiteltäväksi sekä tilanteesta riippuen myös nostaa kanteen yleisessä tuomioistuimessa.

18. C-581/18, TÜV Rheinland LGA Products

Ennakkoratkaisupyyntönsä kohde: Lääkinnälliset laitteet – Rintaimplantit – Tuotevastuuvakuutus, joka on voimassa vain yhden jäsenvaltion alueella – Kansalaisuuteen perustuva syrjintä – Oikeuttamisperusteet – SEUT 18 artiklan välitön oikeusvaikutus yksityisten välisessä suhteessa – Vakuutuskorvauksen enimmäismäärän täyttyminen

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntönsä, joka koskee kuluttajan mahdollisuutta vedota SEUT 18 artiklan syrjintäkieltoon tuotevastuuvakuutuksen myöntänyttä vakuutusyhtiötä vastaan nostamansa kanteen tueksi. Kanne perustuu siihen, että kyseinen vakuutus kattaa vain Ranskan alueella tapahtuneet vahingot, mutta ei muissa jäsenvaltioissa tapahtuneita vahinkoja. Jos syrjintäkieltoa voidaan soveltaa vakuutusyhtiöön, kyse on siitä, syrjiikö yksilöllisesti sovittu vakuutusehto, jonka perusteella tuotevastuuvakuutus on voimassa vain yhden jäsenvaltion alueella, muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, ja voidaanko se mahdollisesti oikeuttaa esimerkiksi liiketaloudellisilla perusteilla.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (20.12.2018), että SEUT 18 artiklan 1 kohtaan ei voida vedota suhteessa pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa olevaan vakuutusyhtiöön. Jos unionin tuomioistuin katsoisi, että syrjintäkieltoon voidaan vedota, Suomi katsoi, että vakuutusuojan alueellinen rajaaminen koskemaan vain vahinkoja, jotka tapahtuvat tietyn jäsenvaltion sisällä, ei ole SEUT 18 artiklan 1 kohdassa kiellettyä syrjintää. Lisäksi Suomi katsoi, että tällaisen vakuutusehdon mahdollisella toteamisella pätemättömäksi ei ole vaikutusta vakuutusuojan enimmäismäärään.

2.2 VÄLIINTULOT

Tässä jaksossa esitellään ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetut suorat kanteet, joissa Suomi on väliintulijana asettunut tukemaan toista asian osapuolista. Näihin kuuluu sekä muita jäsenvaltioita vastaan nostettuja rikkomuskanteita, että unionin säädöksiä koskevia kumoamiskanteita. Jaksossa 2.2.1 käsitellään ne asiat, joissa on kertomuskautena annettu tuomio, jaksossa 2.2.2. ne asiat, joissa julkisiamies on antanut kertomuskaudella ratkaisuehdotuksensa ja jaksossa 2.2.3 esitellään ne asiat, joissa Suomi on tehnyt kirjallisia tai suullisia huomautuksia kertomuskaudella.

Jäsenvaltio voi aina tehdä **väliintulon** unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa suorassa kanneasiassa. Jäsenvaltio voi tehdä väliintulon esimerkiksi komission toista jäsenvaltiota vastaan käynnistämässä SEUT 258 artiklan mukaisessa kanneasiassa tai jäsenvaltion tai yksityisen tahon komissiota vastaan nostamassa SEUT 263 artiklan mukaisessa kumoamiskanteessa. Myös valitusasioissa on mahdollista tehdä väliintulo. Jäsenvaltion tulee väliintulollaan aina tukea jotakin asian osapuolista.

2.2.1 Tuomiot ja määräykset

1. *Asia T-733/16, La Banque Postale vastaan Euroopan keskuspankki*

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki La Banque Postale on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (20.4.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hyväksyi kanteen 13.7.2018 antamallaan tuomiolla ja kumosi EKP:n riidanalaisen päätöksen.

2. *Asia T-757/16, Société Générale vastaan Euroopan keskuspankki*

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki Société Générale on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429

artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hyväksyi kanteen 13.7.2018 antamallaan tuomiolla ja kumosi EKP:n riidanalaisen päätöksen.

3. Asia T-745/16, BPCE vastaan Euroopan keskuspankki

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki BPCE on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hyväksyi kanteen 13.7.2018 antamallaan tuomiolla ja kumosi EKP:n riidanalaisen päätöksen.

4. Asia T-751/16, Confédération Nationale du Crédit Mutuel vastaan Euroopan keskuspankki

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki Confédération Nationale du Crédit Mutuel on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (15.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hyväksyi kanteen 13.7.2018 antamallaan tuomiolla ja kumosi EKP:n riidanalaisen päätöksen.

5. Asia T-758/16, *Crédit Agricole vastaan Euroopan keskuspankki*

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki *Crédit Agricole* on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (15.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan ylityksestä, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hyväksyi kanteen 13.7.2018 antamallaan tuomiolla ja kumosi EKP:n riidanalaisen päätöksen.

6. Asia T-768/16, *BNP Paribas vastaan Euroopan keskuspankki*

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki *BNP Paribas* on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (15.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan ylityksestä, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hyväksyi kanteen 13.7.2018 antamallaan tuomiolla ja kumosi EKP:n riidanalaisen päätöksen.

7. Asia C-57/16 P, *ClientEarth vastaan komissio*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asioissa T-424/14 ja T-425/14 antama tuomio – Avoimuusasetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta – Päätöksentekomenettelyn suoja koskeva poikkeus – Yleisen oletaman soveltaminen

Asian käsittely: *ClientEarth* vaatii, että unionin yleisen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-424/14 ja T-425/14, *ClientEarth v. Euroopan komissio* antama tuomio kumotaan. Riidanalaisessa tuomiossa yleinen tuomioistuin katsoi, että komissio oli voinut evätä avoimuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn päätöksentekomenettelyn suojaa koskevan poikkeuksen nojalla *ClientEarth*ilta pääsyn sen pyytämiin asiakirjoihin, jotka liittyivät komission suorittamaan vaikutustenarviointiin tietyissä ympäristön alaan kuuluvissa lainsäädäntöhankkeissa. Tuomiossa todettiin, että esillä olevan kaltaisiin asiakirjoihin voidaan soveltaa yleistä oletamaa, jonka mukaan ne lähtökohtaisesti kuuluvat avoimuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun suojan piiriin. Tämä on tarpeen, jotta turvataan komission mahdollisuus päättää vaikutustenarvioinnin perusteella annettavista poliittisista ehdotuksista täysin riippumattomana yleisen edun mukaisesti ja ilman ulkoista painetta tai kolmansien vaikutusta.

Suomen väliintulokirjelmässä (5.9.2016) tuettiin *ClientEarth*in vaatimuksia ja katsottiin, että yleinen tuomioistuin oli tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio oli voinut evätä pääsyn asianomaisiin asiakirjoihin nojautuen yleiseen oletamaan niiden luovuttamiseen liittyvästä päätöksentekomenettelyn suojan vaarantumisesta. Suomi katsoi olevan selvää, ettei kaikkien vaikutustenarvioinnin valmistelussa laadittujen asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaisemisen voida katsoa lähtökohtaisesti "vahingoittavan vakavasti" toimielimen päätöksentekomenettelyä avoimuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Suomi korosti myös, että nyt on kyse lainsäädännön valmisteluun liittyvistä asiakirjoista, joihin oikeuskäytännön perusteella liittyy korostettu avoimuuden vaatimus.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies Bot antoi ratkaisuehdotuksensa 28.11.2017.

Tuomio: Unionin tuomioistuin kumosi 4.9.2018 antamallaan tuomiolla unionin yleisen tuomioistuimen asioissa T-424/14 ja T-425/14 antaman tuomion sekä sen kohteena olleet Euroopan komission päätökset.

8. Asia T-421/17, *Leino-Sandberg vastaan parlamentti*

Kanteen kohde: Toimielimiä koskevat määräykset – Oikeus tutustua asiakirjoihin – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Parlamentin päätös koskien kolmannen henkilön tekemää asiakirjapyyntöä – Päätöksen julkisuus – Tuomioistuinkäsittelyn suojaa koskeva poikkeusperuste

Asian käsittely: Päivi Leino-Sandberg on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan parlamenttia vastaan avoimuusasetuksen soveltamista koskevassa asiassa. Leino-Sandberg vaatii tuomioistuinta kumoamaan parlamentin päätöksen, jolla parlamentti epäsi häneltä oikeuden tutustua erääseen päätökseen tuomioistuinkäsittelyn suojaa koskevan poikkeusperusteen nojalla. Pyydetty asiakirja on parlamentin antama kielteinen vastaus erään kolmannen henkilön tekemään asiakirjapyyntöön.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen 16.10.2017 tukeakseen kantajana olevaa Leino-Sandbergia.

Määräys: Asia ratkaistiin 20.9.2018 annetulla yleisen tuomioistuimen antamalla määräyksellä, jolla se poistettiin tuomioistuimen rekisteristä parlamentin luovutettua pyydetyn asiakirjan tutustuttavaksi.

9. Yhdistetyt asiat C-626/15 ja C-659/16, *komissio vastaan neuvosto*

Kanteiden kohde: Yhtäältä neuvoston päätös, jolla hyväksyttiin keskusteluasiakirjan toimittaminen Etelämanneren meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä käsittelevälle toimikunnalle (CCAMLR) sen 34. vuosikokousta varten unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä, ja toisaalta neuvoston päätös, jolla vahvistettiin unionin kanta CCAMLR:n 35. vuosikokousta varten – Päätösten kumoaminen – Unionin toimivalta – SEUT 3 artiklan 1 kohdan d alakohdan rikkominen (meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen osana yhteistä kalastuspolitiikkaa) – SEUT 3 artiklan 2 kohdan rikkominen (unionin yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus)

Asioiden käsittely: Komissio on nostanut unionin tuomioistuimessa Euroopan unionin neuvostoa vastaan kanteet, joilla se vaatii unionin tuomioistuinta kumoamaan ensinnäkin neuvoston valmistelu-elimen päätöksen kes-

kusteluasiakirjan toimittamisesta CCAMLR:lle siltä osin kuin siinä päätettiin toimittaa asiakirja unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä sen sijaan, että se toimitettaisiin yksin unionin nimissä (asia C-626/15), ja toiseksi neuvoston päätöksen Euroopan unionin kannan vahvistamisesta CCAMLR:n 35. vuosikokousta varten siltä osin kuin siinä edellytetään kolmen merellisen suojelualueen sekä tieteelliseen tutkimukseen tarkoitettujen erityisalueiden perustamista koskevien ehdotusten toimittamista tai kannattamista unionin ja sen jäsenvaltioiden eikä pelkästään unionin nimissä (asia C-659/16). Komissio katsoo, että jäsenvaltioiden osallistuminen asiakirjan toimittamiseen (asia C-626/15) ja unionin kannan vahvistamiseen (asia C-659/16) loukkasi SEUT 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa määrättyä unionin yksinomaista toimivaltaa meren elollisten luonnonvarojen säilyttämisen alalla tai vaihtoehtoisesti unionin yksinomaista toimivaltaa SEUT 3 artiklan 2 kohdan nojalla.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (asiassa C-626/15 3.6.2016 ja asiassa C-659/16 6.6.2017) neuvoston vaatimuksia. Suomen väliintulokirjelmässä keskityttiin käsittelemään komission kanteen tutkittavaksi ottamisen esteitä, jotka liittyivät komission kanteen kohteena olevan toimen kannekelpoisuuteen SEUT 263 artiklan valossa (asia C-626/15), sekä rajanvetoa unionin yksinomaisten toimivallan meren elollisten luonnonvarojen suojelun alalla ja jaetun ympäristötoimivallan välillä (asiat C-626/15 ja C-659/16). Lisäksi Suomi toi esiin (asia C-659/16) konkreettisia esimerkkejä unionin ympäristötoimivallan nojalla tehdyistä suojelutoimenpiteistä tukeakseen neuvoston väitettä siitä, että meren elollisia luonnonvaroja voidaan suojella paitsi yhteisen kalastuspolitiikan myös ympäristöpolitiikan osana.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* ehdotti 31.5.2018 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että asiat ratkaistaisiin niin, että asiassa C-626/15 kumotaan pysyvien edustajien komitean päätös, joka koskee keskusteluasiakirjan toimittamista merellisen suojelualueen perustamiseksi Weddellinmerelle CCAMLR:n 34. vuosikokousta varten, siltä osin kuin siinä määrätään, että keskusteluasiakirja toimitetaan unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä sen sijaan, että se toimitettaisiin yksin unionin nimissä, ja että asiassa C-659/16 kumotaan neuvoston päätös, joka koskee Euroopan unionin kannan vahvistamista CCAMLR:n 35. vuosikokousta varten, siltä osin kuin siinä todetaan, että kanta esitetään unionin ja sen jäsenvaltioiden nimissä eikä pelkästään unionin nimissä, sekä että riidanalaisen päätöksen kumottujen osien vaikutukset pidetään voimassa.

Tuomio: Unionin tuomioistuin hylkäsi 20.11 antamallaan tuomiolla komission kanteet.

10. Asia T-400/17, *Deza vastaan komissio*

Kanteen kohde: Aineiden ja seosten luokitus, merkinnät ja pakkaaminen – CLP-asetus (EY) N:o 1272/2008 – Antrakiniini – Luokitus syöpää aiheuttavaksi aineeksi vaarakategoriaan 1B – Komission asetuksen kumoaminen

Asian käsittely: Deza on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jolla se vaatii tuomioistuinta kumoamaan komission 4.5.2017 antaman asetuksen (EU) N:o 2017/776 siltä osin kuin siinä luokitellaan antrakiniini syöpävaarallisten aineiden kategoriaan 1B. Deza katsoo, että tutkimuksessa, johon luokitus keskeisesti perustuu, käytettiin eri menetelmällä valmistettua antrakiniinia kuin millä se itse sitä valmistaa. Tästä syystä tutkimuksessa käytettyyn antrakiniiniin sisältyi epäpuhtauksia, joiden Deza katsoo olleen syynä kasvainten muodostumiseen. Deza on myös toimittanut tutkimustuloksia, joiden mukaan puhtaalla antrakiniinilla ei olisi mutageenisia ominaisuuksia. Lisäksi Deza kyseenalaistaa päätöksen perusteena olevan tutkimuksen luotettavuuden esim. kokeissa käytettyjen rotta- ja hiirilajien soveltuvuuden sekä antrakiniinin säilytyksestä annettujen ristiriitaisten tietojen perusteella.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (26.1.2018) komissiota ja katsoi, että tutkimuksessa käytetty antrakiniini oli erittäin puhdasta (99,8 %) ja että näin vähäisten epäpuhtauksien ei voida katsoa vaikuttaneen tutkimustulokseen merkittävästi. Se, että Dezan toimittamissa tutkimuksissa ei ole todettu antrakiniinin mutageenisuutta, ei merkitse sitä, ettei antrakiniini voisi olla karsinogeeninen eli syöpää aiheuttava aine. Suomi katsoi myös, että tutkimus on tehty huolellisesti voimassa olleiden ohjeiden mukaisesti eikä Dezan esittämien väitteiden perusteella ole syytä epäillä tutkimustulosten luotettavuutta.

Tuomio: Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen 24.10.2018 antamallaan tuomiolla.

11. Asia T-10/18, *Eesti Apteekide Ühendus vastaan komissio*

Kanteen kohde: Valtiontuki – Helsingin yliopiston apteekin oikeus pitää 16:ta sivuapteekkia – Helsingin yliopiston apteekin maksaman yhteisöveron ja apteekkimaksun korvaus Helsingin yliopistolle – Velvollisuus avata muodollinen tutkintamenettely

Asian käsittely: Komissio teki alustavan valtioneukien tutkintamenettelyn päätteeksi 23.10.2017 päätöksen, jossa se katsoi, että Helsingin yliopiston apteekin oikeus pitää 16:ta sivuapteekkia ja apteekin maksaman yhteisöveron ja apteekkimaksun korvaus Helsingin yliopistolle eivät sisällä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtioneukia. Virolainen apteekkiyhdistys on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen komissiota vastaan tämän päätöksen kumoamiseksi. Yhdistys katsoo, että komissio oli velvollinen aloittamaan muodollisen tutkintamenettelyn SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisesti, koska sillä oli vakavia vaikeuksia asian arvioinnissa. Yhdistys perustelee näkemystään muun muassa sillä, että komissio ei ole kerännyt olennaisia tietoja alustavan tutkintavaiheen aikana, alustava tutkintavaihe on ollut kohtuuttoman pitkä (noin 30 kuukautta) ja että komissio on käyttänyt aivan uutta ”erityistehtävien” oikeudellista määritelmää.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen 20.4.2018 tukeakseen vastaajana olevaa komissiota.

Määräys: Kantaja peruutti nostamansa kanteen ja unionin yleinen tuomioistuin poisti asian rekisteristä 11.7.2018 antamallaan määräyksellä.

2.2.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

2.2.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia T-229/17, *Saksa vastaan komissio*

Kanteen kohde: Rakennustuoteasetus (EU) N:o 305/2011 – Komission päätös koskien harmonisoitujen tuotestandardien EN 14342:2013 ja EN 14904:2006 julkaisemista – Jäsenvaltioilta evätty oikeus säätää siitä, mistä standardissa ei mainita – Komission päätöksen kumoaminen

Asian käsittely: Saksa on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jolla se vaatii kumoamaan komission 25.1.2017 tekemät päätökset kahden harmonisoidun tuotestandardin julkaisemisesta EU:n virallisessa lehdessä. Kyseiset tuotestandardit eivät sisällä suoritusarviointia sisäilmaan haihtuvien orgaanisten yhdisteiden osalta. Saksa katsoo, että komission päätöksestä johtuva kieltä, jonka mukaan jäsenvaltiot eivät voi asettaa minkäänlaisia vaatimuksia näiden yhdisteiden osalta, vaarantaa rakennuskohteen terveellisyttä ja käyttöturvallisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamisen.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.10.2017) ja asian suullisessa käsittelyssä (18.9.2018) Saksaa ja katsoi, että jos harmonisoitu tuotestandardi ei kata sellaisen ominaisuuden arviointikriteerejä, joka on välttämätön rakennuskohteen perusvaatimusten täyttämiseksi, jäsenvaltion tulee voida soveltaa kansallisesti määriteltyä testimenetelmää ja vaatimuksia.

2. Asia T-837/16, *Ruotsi vastaan komissio*

Kanteen kohde: REACH-asetus (EY) N:o 1907/2006 – Lyijysulfaattikromaatti, keltainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatti, punainen – Lupa tietyille käyttötarkoituksille – Komission päätöksen kumoaminen

Asian käsittely: Ruotsi on nostanut kanteen, jolla se vaatii unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan komission 7.9.2016 tekemän täytäntöönpanopäätöksen, jolla komissio myönsi luvan lyijysulfaattikromaatin, keltainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatin, punainen, tietyille käyttötarkoituksille. Ruotsi katsoo, että luvan myöntäminen oli vastoin REACH-asetuksen tavoitetta, jonka mukaan erityistä huolta aiheuttavat aineet tulee korvata asenteittain vaihtoehtoisilla aineilla tai tekniikoilla, jos nämä ovat taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoisia.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (5.10.2017) ja asian suullisessa käsittelyssä (27.9.2018) Ruotsia ja katsoi, että luvan myöntämisedellytykset eivät olleet täyttyneet, minkä vuoksi komission päätös on kumottava. Kyseessä olevien aineiden käyttö on lähtökohtaisesti kielletty eikä hakija ollut näyttänyt lyijykromaattien käytön olevan välttämätöntä haettujen käyttötarkoitusten osalta. Sen vuoksi komission olisi tullut käytettävissä olevien tietojen pohjalta hylätä hakemus.

3. Asiat C-262/18 P, Komissio v. Dôvera zdravotná poisťovňa, ja C-271/18 P, Slovakia v. Dôvera zdravotná poisťovňa

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-216/15 antama tuomio – Valtiontuki – Slovakian pakollinen sairausvakuutusjärjestelmä – Solidaarisuuteen perustuva terveydenhoitojärjestelmä – Taloudellisen toiminnan käsite – SEUT 107 artiklan 1 kohta

Asian käsittely: Komissio ja Slovakian tasavalta ovat valittaneet yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jolla kumottiin komission tekemä, Slovakian pakollista sairausvakuutusjärjestelmää koskeva valtiontukipäätös. Dôvera zdravotná poisťovňa oli kannellut komissiolle rahoituksesta, jota Slovakia oli myöntänyt omistamilleen sairausvakuutusyhtiöille. Komissio katsoi päätöksessään, että pakollisten sairausvakuutusten tarjoamisessa ei ollut kyse taloudellisesta toiminnasta, minkä vuoksi sen rahoittamista ei pidetty SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että toiminta on kiistämättömistä solidaarisista piirteistään huolimatta luonteeltaan taloudellista. Taloudelliseen toimintaan viittaa yleisen tuomioistuimen mukaan *ensinnäkin* yritysten mahdollisuus rajattuun voitonjakoon sekä taloudellisen hyödyn tavoitteluun. *Toiseksi* valinnanvapauden myötä yritykset voivat kilpailla erottumalla muista palveluntarjoajista.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (22.10.2018) komissiota ja Slovakian tasavaltaa. *Suomi* katsoi, että yleisen tuomioistuimen tuomio on perusteltu puutteellisesti, koska siitä ei ilmene, onko toiminnan taloudellisuuden kriteerinä käytetty pelkästään yrityksillä olevaa mahdollisuutta voiton tavoitteluun ja palvelujen laadulla kilpailemiseen vai onko ratkaisussa arvioitu taloudellisten piirteiden hallitsevuutta suhteessa järjestelmän solidaariisiin piirteisiin. Lisäksi *Suomi* kritisoi sitä, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kilpailu yhtiöiden välillä olisi ”intensiivistä ja monitahoista”, perustelematta väitettä tarkemmin. Komission päätöksessä esitettyjen asian tosiseikkojen perusteella kilpailu vaikuttaisi päinvastoin olevan hyvinkin rajattua.

4. Asiat C-597/18 P, Neuvosto vastaan Chrysostomides ym., C-598/18 P, Neuvosto vastaan Bourdouvali ym., C-603/18 P, K. Chrysostomides & Co. ym. vastaan neuvosto, ja C-604/18 P, Bourdouvali ym. vastaan neuvosto

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asioissa T-680/13 ja T-786/14 antamat tuomiot – Neuvoston päätös Kyprokselle osoitetuista erityistoimista rahoitusvakauden ja kestävän kasvun palauttamiseksi 2013/236/EU – Kyproksen pankkisektorin uudelleenjärjestely – Tallettajien ja osakkeenomistajien kärsimät tappiot – Euroopan unionin vahingonkorvausvastuu – Euroryhmä

Asian käsittely: Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi 13.7.2018 antamillaan tuomioilla Chrysostomidesin ym. vahingonkorvausvaatimukset, jotka oli nostettu neuvostoa, komissiota, Euroopan keskuspankkia, euroryhmää ja Euroopan unionia vastaan. Kantajat vaativat vahingonkorvausta sillä perusteella, että kyseiset elimet olisivat vastuussa kantajien kärsimistä taloudellisista tappioista, jotka aiheutuivat Kyproksen pankkisektorin uudelleenjärjestelystä vuonna 2013. Chrysostomides ym. ovat valittaneet tuomioista unionin tuomioistuimeen (asiat C-603/18 P ja C-604/18 P). Neuvosto on puolestaan valittanut tuomioista siltä osin kuin yleinen tuomioistuin otti kanteet tutkittavakseen euroryhmän osalta. Tältä osin kyse on pääasiallisesti siitä, voidaanko euroryhmää pitää SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuna unionin toimielimenä.

Suomi teki asioissa väliintulohakemukset (21.12.2018) tukeakseen neuvostoa.

2.3 LAUSUNTOPYYNNÖT

Tässä jaksossa esitellään SEUT 218 artiklan 11 kohtaan perustuvat, unionin tuomioistuimelle esitetyt suunnitellun kansainvälisen sopimuksen unionin oikeuden mukaisuutta koskevat lausuntopyynnöt.

SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaan Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi pyytää unionin tuomioistuimen **lausunnon** siitä, onko suunniteltu kansainvälinen sopimus sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Jos lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai perussopimuksia tarkistettu.

2.3.1 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Lausuntopyyntö 1/17, *CETA-sopimus*

Lausuntopyynnön kohde: SEUT 218 artiklan 11 kohta – Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA) – Sijoittajien ja valtioiden välisten sijoitusriitojen ratkaiseminen – Unionin tuomioistuimen toimivalta – Yhteensopivuus perusoikeuskirjan eri määräysten sekä unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa

Asian käsittely: Belgian kuningaskunta esitti 7.9.2017 unionin tuomioistuimelle lausuntopyynnön, jossa se tiedusteli CETA-sopimuksella perustettavan sijoitustuomioistuinjärjestelmän yhteensopivuutta unionin perussopimusten kanssa, mukaan lukien perusoikeudet, kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.1.2018) ja asiassa 26.6.2018 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, ettei CETA loukkaa unionin tuomioistuimen toimivaltaa tulkita lopullisesti unionin oikeutta eikä sijoitustuomioistuinjärjestelmän mukaisella tuomioistuimella ole toimivaltaa lausua unionin ja sen jäsenvaltioiden välisestä toimivallanjaosta ja ettei CETA tästä syystä ole ristiriidassa unionin tuomioistuimen toimivaltuuksien ja unionin oikeusjärjestyksen itsenäisyyden kanssa. Suomen mukaan sijoitustuomioistuinjärjestelmän ominaispiirteet eivät myöskään ole ristiriidassa yhdenvertaisen kohtelun yleisen periaatteen (perusoikeuskirjan 20 ja 21 artikla) eivätkä unionin oikeuden tehokkuusvaatimuksen kanssa. Lopuksi Suomi katsoi, että sijoitustuomioistuinjärjestelmä turvaa asianmukaisella tavalla perusoikeuskirjan 47 artiklan vaatimukset, jotka koskevat oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi sekä oikeutta riippumattomaan ja puolueettomaan tuomioistuimeen.

3 RIKKOMUSMENETTELYT

Seuraavassa esitellään ne SEUT 258 artiklaan perustuvat Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämät rikkomusmenettelyt, joissa kertomuskauden aikana on vastattu komission antamaan viralliseen huomautukseen (3.1 jakso) tai perusteltuun lausuntoon (3.2 jakso) tai joissa komission virallinen huomautus tai perusteltu lausunto on saapunut kertomuskauden aikana. Kertomuskaudella ei ole vastattu komission SEUT 260 artiklan 2 kohdan perusteella käynnistämiin SEUT 258 artiklassa tarkoitettussa asiassa annetun tuomion puutteellista täytäntöönpanoa koskeviin rikkomusmenettelyihin.

Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä⁵ koskevissa virallisissa huomautuksissa (3.1.1 jakso) ja perustelluissa lausunnoissa (3.2.2 jakso) komissio viittaa lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annettujen direktiivien osalta mahdollisuuteen soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohdan mukaisia taloudellisia seuraamuksia, mikäli asia etenee tuomioistuinmenettelyyn.

SEUT 258 artiklan mukainen virallinen huomautus on komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämisen rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe, jossa komissio yksilöi oikeusriidan kohteen. Jäsenvaltiolla on yleensä kaksi kuukautta aikaa vastata viralliseen huomautukseen. Komissio voi antaa myös täydentävän virallisen huomautuksen.

SEUT 258 artiklan mukainen perusteltu lausunto on rikkomusmenettelyn toinen vaihe. Myös perusteltuun lausuntoon vastaamisen määräaika on yleensä kaksi kuukautta. Vastaamalla perusteltuun lausuntoon komissiota tyydyttävällä tavalla jäsenvaltio voi välttää kanteen unionin tuomioistuimessa. Komissio voi antaa myös täydentävän perustellun lausunnon.

Komissio voi käynnistää **SEUT 260 artiklan 2 kohdan mukaisen rikkomusmenettelyn**, jos se katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen rikkomuskanteen johdosta antaman tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Rikkomusmenettely alkaa virallisella huomautuksella. Tämän vaiheen jälkeen komissio voi viedä asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos SEUT 260 artiklan mukainen menettely etenee kannevaiheeseen, ja unionin tuomioistuin katsoo, ettei aiempaa tuomiota ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion maksettavaksi **kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon**.

Jos jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäädäntöjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi jo SEUT 258 artiklaan perustuvassa kanteessaan vaatia jäsenvaltion velvoittamista suorittamaan edellä mainittuja taloudellisia seuraamuksia (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

⁵ Täytäntöönpanon viivästymistä koskevilla rikkomusasioilla tarkoitetaan asioita, joissa on yksinomaan tai pääasiallisesti kyse siitä, että komissio väittää jäsenvaltion jättäneen täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa direktiivin edellyttämistä kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

3.1 VIRALLISET HUOMAUTUKSET

3.1.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 2018/2132, komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/68 sähköisten kuljettajakorttirekistereiden yhteenliittämisen edellyttämistä yhteisistä menettelyistä ja eritelmistä

Komissio toteaa, että sähköisten kuljettajakorttirekisterien yhteenliitettävyyden ja tietojenvaihto suoritetaan jäsenvaltioiden välillä TACHOnet-viestijärjestelmän välityksellä. Komissio huomauttaa, että Suomi ei ole noudattanut kyseisen asetuksen 3 b ja 4 artiklaa, koska kansallisen järjestelmän TACHOnet-versiota ei ole päivitetty näiden säännösten mukaisiksi.

Suomi ilmoitti vastauksessaan (20.9.2018), että TACHOnetin uuden version käyttöönotto viivästyi, mutta uusi versio on otettu Suomessa käyttöön 20.7.2018. Suomi on siten täyttänyt asetuksen mukaiset velvollisuutensa.

2. Virallinen huomautus 2018/2169, ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY ja hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä annetun asetuksen (EU) N:o 1024/2012 (IMI-asetus) muuttamisesta annetun direktiivin 2013/55/EU puutteellinen täytäntöönpano

Komissio kiinnittää virallisessa huomautuksessaan huomiota puutteellisuuksiin ammattipätevyysdirektiivin 2005/36/EY soveltamisessa ja täytäntöönpanossa.

Suomi lupasi vastauksessaan täydentää ja päivittää puutteelliset direktiivin sisältämiin avoimuusvelvoitteisiin liittyvät tiedot Manner-Suomen osalta 31.12.2018 mennessä ja Ahvenanmaan maakunnan osalta 1.6.2019 mennessä. Siltä osin kuin on kyse direktiivin täytäntöönpanosta, Suomi kiisti komission puutteellista täytäntöönpanoa koskevat väitteet lukuun ottamatta ammattipätevyyden nk. hiljaiseen tunnustamiseen liittyvää väitettä Manner-Suomen osalta, jonka osalta lainsäädäntöä tullaan muuttamaan komission toivomalla tavalla.

3. Virallinen huomautus 2018/2124, kuluttajien oikeuksista annetun direktiivin 2011/83/EU puutteellinen täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi on pannut riittävän yksiselitteisesti täytäntöön kuluttajaoikeusdirektiivin 2, 6, 9, 11, 14 ja 16 artiklaa.

Suomen vastauksen määräpäivä asiassa on 9.1.2019

4. Virallinen huomautus 2018/2259, energiatehokkuusdirektiivin 2012/27/EU virheellinen täytäntöönpano

Komissio katsoo, että Suomi ei ole kaikilta osin noudattanut direktiiviä. Komission mukaan sille toimitetuista tiedoista jää *ensinnä* epäselväksi, kuinka moni suuri yritys on tosiasiallisesti suorittanut energiakatselmuksia, *toiseksi* Suomessa ei ole kaikilta osin säädetty seuraamuksista, joita direktiivin 9–11 artiklojen noudattamatta jättämiseen sovellettaisiin, *kolmanneksi* komissiolle toimitettuihin Suomea koskeviin karttoihin ei sisällynyt arviointia Ahvenanmaan maakunnan osalta ja *neljänneksi* komissiolle ei ole toimitettu direktiivin liitteen IX mukaista kustannus-hyötyanalyysiä

Suomen vastauksen määräpäivä asiassa on 9.1.2019

3.1.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset

1. **Virallinen huomautus 22.3.2018 (2018/0072); Matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta annetun direktiivin (EU) 2015/2302 täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2015/2302 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (19.4.2018) todettiin, että direktiivi (EU) 2015/2302 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

2. **Virallinen huomautus 18.5.2018 (2018/2051); Turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi ja direktiivien 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom kumoamisesta annetun direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (17.7.2018) todettiin, että direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

3. **Virallinen huomautus 2018/0170-2018/0173, neljän direktiivin täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2016/680, (EU) 2016/681, (EU) 2016/801 ja (EU) 2016/943 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (20.9.2018) todettiin, että direktiivit (EU) 2016/801 ja (EU) 2016/943 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivien (EU) 2016/680 ja (EU) 2016/681 täytäntöönpano todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

4. **Virallinen huomautus 2018/0258, tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisten päästöjen vähentämisestä, direktiivin 2003/35/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2001/81/EY kumoamisesta annetun direktiivin (EU) 2016/2284 täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2016/2284 täytäntöönpanosta 1.7.2018 määräajan osalta.

Suomen vastauksessa (22.11.2018) todettiin, että direktiivin (EU) 2016/2284 täytäntöönpano 1.7.2018 määräajan osalta on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

5. **Virallinen huomautus 22.11.2018 (2018/0338-2018/0340); Kolmen direktiivin täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2016/2102, (EU) 2017/1564 ja (EU) 2017/853 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksen määräpäivä asiassa on 22.1.2019.

3.2 PERUSTELLUT LAUSUNNOT

3.2.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 26.1.2018 (2014/2001); *Sopimattomat kaupalliset menettelyt*

Komissio katsoo, ettei Suomi ole pannut asianmukaisesti täytäntöön sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 2005/29/EY liitteessä I olevassa 11 kohdassa tarkoitettua journalistiseen muotoon verhoillun mainonnan eli niin kutsuttujen puffien kieltoa.

Suomi ilmoitti vastauksessaan (21.3.2018), että Suomen kansallista lainsäädäntöä on täsmennetty direktiivin liitteessä I olevan 11 kohdan täytäntöönpanon osalta komission toivomalla tavalla.

3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 9.3.2018 (2017/0258); *Bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun direktiivin 98/70/EY mukaisista laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista annetun direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpano*

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (19.4.2018) todettiin, että direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

2. Perusteltu lausunto 9.3.2018 (2017/0349); *Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU muuttamisesta annetun direktiivin 2014/52/EU täytäntöönpano*

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/52/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (19.4.2018) todettiin, että direktiivin 2014/52/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4 VALTIONTUET

Seuraavassa esitellään toimenpiteet, jotka liittyvät valtiontukea koskeviin SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisiin muodollisiin tutkintamenettelyihin.

Jos komissio toteaa alustavan valtiontukia koskevan tutkinnan jälkeen, että tietyn toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se tekee päätöksen SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen **muodollisen tutkintamenettelyn** aloittamisesta. Asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia pyydetään esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa. Muodollisen tutkintamenettelyn lopuksi komissio tekee asiassa päätöksen. Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata päätöstä, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

1. Valtiontukiasia SA.33846 – *Helsingin bussiliikenne Oy*

Asian käsittely: *Komissio* aloitti 16.1.2015 tekemällään päätöksellä muodollisen tutkintamenettelyn, joka koskee väitettyä Helsingin kaupungin myöntämää tukea Helsingin Bussiliikenne Oy:lle. Komissio epäilee, että Helsingin kaupungin Helsingin bussiliikenne Oy:lle myöntämä kalustolaina ja pääomalinat vuosina 2002–2012 sekä Ruskeasuon bussivarikkoon liittyvät toimenpiteet sisältävät kiellettyä tukea.

Suomi katsoi komission päätöstä koskevissa huomautuksissaan (18.3.2015) ja asianomaisten osapuolten toimitamia huomautuksia koskevassa kirjelmässään (12.8.2015), että toimenpiteet eivät sisältäneet valtiontukea ja että ne olivat markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. Komissiolle toimitettiin lisäselvitystä asiasta 10.2., 23.6., 1.9., 26.10.2016, 12.1.2017 ja 15.2.2018 sekä 19.3.2018 pidetyssä kahdenvälisessä kokouksessa.

5 EU PILOT

Seuraavassa jaksossa luetellaan kertomuskaudella vireille tulleet EU Pilot -tiedustelut. Kertomuskaudella Suomi on vastaanottanut yhden uuden EU Pilot -tiedustelun.

EU Pilot -menettely on rikkomusmenettelyä edeltävää epävirallista tiedonvaihtoa komission ja jäsenvaltion välillä. Menettelyä koskeva kirjeenvaihto toteutetaan komission ylläpitämän sähköisen EU Pilot -tietokannan kautta.

EU Pilot -menettelyyn liittyvät komission tiedustelut voivat koskea esimerkiksi **unionin oikeuden moitteetonta soveltamista** tai **kansallisen lainsäädännön yhdenmukaisuutta unionin lainsäädännön kanssa**. Komission tiedustelut voivat perustua unionin kansalaisten ja yritysten tekemiin kanteluihin tai komissio voi suorittaa tiedusteluja omasta aloitteestaan. Vastaukset EU Pilot -tiedusteluihin valmistellaan asiasta vastaavassa toimivaltaisessa ministeriössä.

1. EUP(2018)9307; *Rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin kansallinen täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee rakennusten energiatehokkuudesta annetussa direktiivissä 2010/31/EU tarkoitetun kustannusoptimaalisia tasoja koskevan raportin toimittamista.

6 NOTIFIKAATIOT

Suomi on toimittanut kertomuskautena Euroopan komissiolle direktiivin täytäntöönpanoa koskevia ilmoituksia (notifikaatioita) valtakunnan osalta 80 kpl ja Ahvenanmaan osalta 31 kpl.

Jäsenvaltiot ovat velvollisia panemaan unionin direktiivit täytäntöön kansallisessa oikeusjärjestyksessään sekä ilmoittamaan täytäntöönpanosta komissiolle. Kyseistä täytäntöönpanoilmoitusta kutsutaan **notifikaatioksi**. Jos direktiivin täytäntöönpanoa ei ilmoiteta määräajassa, komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.

Kuvat etukannessa:
Unionin tuomioistuimen suuri sali
Unionin tuomioistuimen istunto,
viiden tuomarin jaosto

Kuvat takakannessa:
Unionin tuomioistuimen istunto,
Suuri jaosto
Etupiha torneineen ja lisärakennuksineen

Valokuvat: Euroopan unionin tuomioistuin, G.Fessy/CJUE

